

Poštnina plačana v gotovini

SLOVENSKI UČITELJ

**PEDAGOŠKA
REVIJA
IN GLASILO
SLOMŠKOVE
DRUŽBE
V LJUBLJANI**

8

**LETO XL
1939**

»Slovenski Učitelj« izhaja mesečno / Uredništvo (Fortunat Lužar) je v Ljubljani, Postojnska ulica 14. »Stan in dom« ob Tržaški cesti / Upravištvo je v Ljubljani, Jenkova ulica 6 / Naročnina letno 50 din / Članke in dopise sprejema uredništvo; reklamacije, naročnino in članarino pa upravništvo / Izdajatelj in lastnik je »Slomskova družba« v Ljubljani / Odgovorni urednik: Fortunat Lužar / Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani (Jože Kramarič)

Vsebina št. 8.: Pravi trenutek v vzgoji. Pavel Slapar. — Jenski načrt. Vinko Brumen. — Duhovni otroci. Milena. — Naša narodna zavest, vzgoja in obramba. Etbin Bojc. — Psiha slovenskega naroda. Prof. E. Deisinger. — Pridobitve iz šolskega in prosvetnega dela. Vinko Brumen. — Občni zbor Slomškove družbe, Tajniško poročilo. Poročilo urednika. Rojstni dan Nj. Vel. kralja Petra II. Iz resolucij, ki so bile sprejete na kongresu Kristusa Kralja. — Književne vesti.

Naročnina za list znaša 50 din, člani »Slomškove družbe« plačajo letno s članarino vred samo 55 din.

Seznam darovalcev za Prešernovo rojstno hišo v Vrbi

Za odprtje Prešernove rojstne hiše v Vrbi 21. maja 1939 je kraljevska banska uprava izdala te dni poseben seznam darovalcev, ki so kaj prispevali za odkup in ureditev te hiše, po podatkih odbora za odkup Prešernove rojstne hiše.

V tabelah so razvrščene po okrajih vse ljudske šole, nato pa meščanske, srednje, učiteljske in tiste strokovne šole, ki so se akcije udeležile. Pri nekaterih šolah so sicer rubrike tudi prazne, večinoma so to šole v revnejših krajih, nekatere šole — kot n. pr. ljubljanska vadnica — so pa poslale skupaj s kako drugo šolo (n. pr. učiteljsko). Zato pa kažejo številke pri drugih šolah veliko vneto učiteljstva in mladine. Največji znesek 4589 din je dosegla bežigrajska gimnazija v Ljubljani, ki ima pa tudi največ dijakov (1417). Sorazmerno s številom dijaštva je pa največ žrtvovala škofijska gimnazija v Št. Vidu, kjer pride na vsakega dijaka prispevek 4,26 din; seveda so mnogo dodali profesorji. Zanimivo je, da se med ljudskimi šolami v vsakem okraju najde kakšna praznina, edino okraj Šmarje pri Jelšah, ki je znan kot pasiven okraj brez industrije in brez pripravnih prometnih zvez, se je odzval z vsemi svojimi šolami. Med ljudskimi šolami je dosegla višek Ljubljana z vsoto 6648 dinarjev.

Ljudske šole so zbrale 92.684,75 din, meščanske 15.613,25 din, srednje 32.727,50 din, učiteljske 2.545,50, strokovne 5476 din in univerza 2948 din. Naša mladina je torej prispevala skoro tri četrtine vseh stroškov, to je 151.995 dinarjev. Zato bo za vso našo kulturno zgodovino ostalo dejstvo: Prešernovo rojstno hišo je odkupila naša slovenska šolska mladina. S tem je dokazala živo slovensko zavednost in hkrati zavest, kaka sreča je za naš narod, da imamo s Srbi in Hrvati skupno narodno državo.

Nato so naštetih ostali darovalci, ki so skupno prispevali 63.390 dinarjev. Med njimi je mnogo organizacij in podjetij, večina pa seveda zasebnikov iz raznih krajev Slovenije in države, pa tudi iz Prage, Pariza, Amerike itd. Trboveljska družba je prispevala 10.000 din, senat kr. Jugoslavije in

mestno poglavarstvo Ljubljane 5000 din. Večje vsote so darovale tudi mestne občine Celje, Maribor in Jesenice. Darovalcev, ki so dali 500 din ali več, je skupaj 28.

Na koncu brošure je še seznam darov v blagu. Za popravo in ureditev hiše je bilo treba mnogo materiala in starinskega pohištva. Na zunanji steni je vzidana velika spominska plošča, ki je narejena po načrtih Plečnikove šole in so jo poklonili dediči pok. Alojzija Vodnika. Ljubljanska Mladika je izdelala po vzorcih iz narodnega muzeja vso posteljnino za posteljo in zibko pod vodstvom Kristine Hafnerjeve in Jožice Likozarjeve. Izdelki so bili že razstavljeni v Ljubljani. Kovačičeva tovarna na Viču je izdelala starinsko peč, ki že zdaj vzbuja pozornost obiskovalcev. Kolikor je bilo mogoče, je g. župnik Finžgar zbral opravlo, ki je bila last Prešerna in njegovega doma. Pa tudi faksimile njegovih poezij je odstopila ga. Prepeluhova. Narodni muzej, g. Zadnikar in dr. Steska so odstopili značilen denar iz Prešernove dobe. Se mnogo je drugih zanimivosti, ki jih bo hranila Prešernova hiša.

Ta izkaz darov bo vekovita živa priča o slovenski zavednosti sedanjega našega rodu in tudi tistih naših rojakov, ki živijo izven ožje svoje domovine.

Prešernova rojstna hiša pa, ki je zadočila svoje prvotno lice lepega kmečkega doma na zunaj in znotraj, naj bi bila vsem, ki jo bodo obiskali, topla pobuda za spoštovanje naše pristne slovenskosti, naj oživi v vseh smisel za žrtve v prid kulturnega napredka našega naroda, obenem tudi odpor zoper tujstvo, ki mnogokje izpodriva lepote naše pristnosti in prvotnosti.

Tuju bodi lepo ohranjena Prešernova rojstna hiša stvaren dokaz, da smo, da živimo in da se sebe zavedamo.

Zato gre priznanje zavedni slovenski mladini in zasebnikom, ki so prispevali pri tej odlični narodni zbirki, posebno pa še tistim gg. profesorjem in učiteljem, ki so razumeli velik pomen te akcije in so z zgledom in živo besedo dali vzpodbudo mladini, da je tako prepričevalno pokazala ljubezen do svojega naroda in počastila največjega slovenskega moža — Prešerna.

Pravi trenutek v vzgoji

Po Mihaelu Pflieglerju priredil Pavel Slapar

3. Postavitev verskih temeljev v človeku

(Dalje.)

V zgodnji mladosti se oblikuje v otroku tudi njegovo razmerje do Boga. To ni tako razumeti, da bi se otrok razmerje do Boga sam napravil, ampak da se v teh letih odloči, ali bo njegovo življenje na Boga naravnano, ali pa mu bo te naravnosti manjkalo.

Če otroku v zgodnjih mladih letih izpade vsako versko življenje, je ta izguba skoraj nepopravljiva. Nekateri pedagogi so bili do zadnjega mnenja, da je prezgodnje upoznanje otroka z vero usodepolno. Toda to naziranje se je izkazalo kot napačno. Znanstveno obravnavanje duševnega življenja v zgodnjih otrokovih letih je potrdilo naziranje, da pride otrok sam od sebe do misli na Boga oziroma do vprašanja o Bogu. Na podlagi proučavanja otrokovega duševnega življenja so pedagogi dognali, da pride otrok v dobi popraševanja (od 4—7 leta) po logični poti do Boga kot zadnjega povzročitelja vsega sveta.

Če pomislimo na temeljni pomen prvih življenjskih let in vemo, da pride otrok sam od sebe na vprašanje o Bogu, potem bomo mogli izmeriti, kako nepopravljivo in porazno škodo napravi zavestno brezverska vzgoja v teh letih. Taka vzgoja je samo takrat mogoča, če najbolj naravna otrokova vprašanja potisne ob stran. Pri tem se lahko zgodi, da se v taki duši vse, kar se v njej verskega poraja, v kali zaduši. Iz takega ozračja rastejo ljudje, o katerih bi lahko rekli, da so versko slepi. Ta škoda, ki jo je otrok prestal v zgodnjih letih, se more pozneje morda le še v letih zorenja nekoliko popraviti. Prezgodnja okvara, ki dušo bistveno naravna v drugo smer, zapusti najgloblje vtise. Tudi če otrok potem v šolski dobi pridno sodeluje pri verskih vajah, ni s tem otroku pomagano. Vnanje in brezsmiselno opravljanje pobožnosti otrok z lahkoto opusti, ko ga nobeden katehet več na to ne opozarja.

Prva leta odločajo ne samo o tem, ali bo otrok imel neko naravnost na Boga, ampak tudi o tem, kakšno bo pozneje njegovo razmerje do Boga. Kakor v prvih letih otrok Boga doživi, take poteze bo pri njem Bog več ali manj ohranil vse življenje. Morda je kdo otroku zagrozil z Bogom. Iz stališča krščanskega pojmovanja Boga Očeta je treba tako postopanje popolnoma zavreči. Kaj lahko povzroči taka grožnja v otroku? Morda so ljudje doslej otroka strašili samo s črnim psom na sosedovem dvorišču. Otroku ima samo malo predstav, a te so za mlado duševno

življenje odločujoče. Lahko se zgodi, da dobi v otroku Bog poteze črnega psa, pred katerim je treba vedno v strahu živeti. Ta predstava se sicer pozneje v nesamostojni šolski dobi umakne, a pozneje v letih zorenja prodre spet na dan. Napačna slika o Bogu napravi mlademu človeku vero neprijetno. Pošastno sliko, ki jo ima o Bogu, vrže iz svoje duše in to zaradi nepoznavanja Boža samega.

Zato je zelo važno, da je predstava o Bogu v otroku čista in pravilna. Da se v otroku izoblikuje v pravih potezah, se ne sme prepustiti slučaju ali služkinji, ki otroke straši z različnimi pošastnimi predstavami, da jih lahko kroti.

Na vprašanje, kje so tisti povodi, ob katerih otrok dobiva predstavo o Bogu, odgovarja E. Nobiling na koncu svoje dolge razprave tako-le: Otrok doživi Boga v sanjah, v molitvi, v stiski, smrti, boleznih, v nevihti, v strahu in v zavesti lastne grešnosti. Pametna vzgoja mora zato skrbeti, da se ti viri božjega doživetja ne prepustijo nepremišljeni razlagi.

Na vprašanje o Bogu pride otrok navadno v dobi vpraševanja, to je nekako od 4—7 leta. William Stern, ki nam je podal najboljši opis otrokovega duševnega življenja, pripoveduje sledeč primer: »Petleten deček je pred nekaj dnevi slišal o stvarjenju sveta. Ne da bi za podrobnosti izpraševal, ga je vendar marsikaj vznemirjalo. Nekega večera pa je kar nenadoma pri umivanju rekel: 'Kako je to čudno, da more Bog samega sebe ustvariti.' Deček je gotovo vprašal, če je Bog vse ustvaril, kdo je potem njega samega ustvaril. Na to je dobil odgovor, da Boga ni nihče ustvaril, ampak da je bil že od vekomaj. Vprašanje ga je cele dni zasledovalo. Tako je pri otrokih. Med tem se igra in zabava. Pri kaki priliki, ki nima s stvarjo nobene zveze, pa najde naenkrat rešitev. W. Stern pripominja, da je Bog sam svoj vzrok, je deček pri petih letih čisto samostojno našel in tako rešil vprašanja na enak način kakor največji metafiziki.« Če na kratko povzamemo, bomo rekli: Nravna podoba odraslega in osnovno razmerje do Boga nastane v letih zgodnje mladosti.

Zgornja premišljevanja o zgodnji mladosti postavljajo za zdravo vzgojo tole načelno zahtevo: Če hočemo vzgajati duševno, nravno in versko zdrave ljudi, potrebujemo duševno zdravo, nravno urejeno in verno družino.

Večkrat je bilo že omenjeno, da je šolska doba mnogo manj važna za osnovne odločitve kot zgodnja mladost. V šolski dobi se napolni in obogati to, kar je bilo že v zgodnji mladosti podano. Če v zgodnji mladosti osnova ni bila dana, potem je vse versko in nravno vplivanje podobno prizadevanju, kakor da hočemo napolniti vrečo, ki nima dna. Pri polnjenju je sicer zvok prav tak kot je pri vreči, ki ima dno. Toda na koncu so pač ene vreče polne, druge pa prazne.

Šolska doba je čas največjega mehaničnega spomina. To je čas, ko otrok z veseljem sprejema osnovno znanje.

Odločilen nemir in s tem drugo odločilno oblikovanje človeka se začne spet v letih zorenja.

II.

Doba zorenja

1. Osebnost

Doba zorenja odloči o človekovi osebnosti. Iz tega še ne sledi, da bi bil človek na koncu teh let že dovršena osebnost. Pač pa se v teh letih odloči, če bo sploh kdaj do osebnosti v vsej polnosti prišel.

Oseba je vsak človek, ki se ali ki se more samega sebe zavedati. Zato zadostuje, da ima razum in prosto voljo, ki ju ali ki ju bo mogel uporabljati. V tem pomenu je oseba vsak človek, tudi blazen ali še nerojen in je zato deležen dostojanstva in pravic človeške osebe. Osebnost je več. Osebnost je dejansko dosežena dovršenost osebe. Ta dovršenost je naložena vsakemu človeku kot osebi. Naloga vsake osebe je torej, da postane osebnost. Človek, ki ne dozori do osebnosti, ni dosegel svoje naravne popolnosti.

2. Doba zorenja kot pojav

Z besedo zorenje zaznamujemo vse, kar se dogaja s človekom od 14 (13) do 18 leta. Zori telo, zori pa tudi duša.

To so leta prehodna od otroka do moža. Fant ni več otrok, pa tudi še ne mož. To je najvažnejši prehod v človeškem življenju. Primitivni narodi posvečajo temu času največjo pažnjo. Pri kulturnih narodih tava človek precej neopaženo in sam sebi prepuščen od otroške dobe v moško dobo.

Leta zorenja, ki povzročajo vzgojitelju kakor gojencu veliko preglavic, so leta neizravnosti. Nobena stvar ni stalna v teh letih. Mladina je nezanesljiva in kakor brez značaja. Razvoj se vrši sunkoma navzgor. Nazadovanja nastopijo, pa se zopet dohitevajo in prehitevajo. Posamezne zmožnosti naraščajo v menjajočem se tempu in se zdaj prehitevajo, zdaj spet zaostajajo. Mlad človek je sam veren odsev teh notranjih dogajanj. Danes je predrzen in izzivalen, jutri brezupen in sam vase zaprt; zdaj še samozavesten, pa takoj nato ves strt in oplašen, danes junaški, jutri bojazljiv. Danes hoče vse razumeti in sovraži čustva, jutri bo pustil, da ga bodo ves dan vodila.

Vse to je na zunaj. Pravi razvoj pa se vrši v notranjosti. Ta je značilen po temle:

1. Mlad človek v letih zorenja odkrije svoj lastni jaz. Vzbudi se z njim samostojnost mišljenja, razsojanja, nravne odgovornosti. To pravico lastnega jaza doživi človek kot najbolj svojevrstno svojo vrednoto, ki jo mladost rada še nekoliko precenjuje. Posledica tega je samozavest, ki jo okolica le prerada prezre in zoper to se mlad človek stalno bori. Odtod izvira razdražljivost mladega fanta in vedna užaljenost mladega dekleta. Oba bi rada veljala in bila upoštevana. Če se to ne zgodi, postaneta uporna. Učitelj, ki hoče odpor zlomiti tako kakor pri otroku, bo vzbudil samo trmo in kljubovalnost. Dozorevajoči smatra silo samo za sredstvo,

s katero se kroti otrok. On pa ne mara biti otrok in zato tudi noče, da bi kdo z njim kot otrokom postopal. Tu na tej točki je treba tudi iskati razloga, zakaj mlad človek tako rad odklanja avtoriteto.

2. Še nekaj drugega se dogaja v teh letih. Mladi človek odkrije v sebi svoj notranji svet. Če pravimo, da otrok v zgodnji otroški dobi odkriva zunanji svet, potem odkriva v letih zorenja svoj notranji svet. Vse uganke sveta ga mučijo v obliki vprašanja. Predrzo zastavlja vprašanja in ko vidi, da so odrastli v zadregi in negotovi v skrivnostih življenja, se mu predrznost še poveča. Če ga odgovori ne zadovoljijo, nikdar ne pomisli, da je temu kriva njegova omejenost ali nesmiselno zastavljeno vprašanje.

V odkritju notranjega sveta temelji tudi možnost, da more tak človek po cele ure sanjariti. Sijajne gradove si zida v oblake in si v njih predstavlja svojo življenjsko bodočnost. Svoj bodoči poklic si predstavlja tako živo, da zanemarja svoje dnevne dolžnosti. Rad je sam. Stari, pravi, da ga ne razumejo.

Skoraj vsi v teh letih na kak način ustvarjajo. Vsak drugi piše pesmi, ali ima kake druge velike načrte. Nekaj let za tem so vsi ti umetniki prav skromni nameščenci v kakšnem lokalu kje v stranski ulici. Dekleta pišejo dnevnike, ki so polni tesnobnih in očarljivih misli. Nikdar več v življenju ne bodo znale tako lepo povedati, kaj vznemirja njihovo srce.

3. Tretje znamenje dozorevajočih let je radikalizem. Mladina v teh letih hoče priti vsem stvarjem do dna. To, kar je blizu in vsakdanje, ne vidi, ampak samo daljno in nedosegljivo. S formulami in sintakso se tako človek ne mara več ukvarjati. On bi rad svet preobrazil. Toda nujnih in majhnih samopremažovanj pa ne mara priznati. (Dalje.)

Vinko Brumen

Jenski načrt

»Ukovno življenje«

(Dalje.)

V Jeni so poizkušali stari uk nadomestiti z »ukovnim življenjem« (Unterrichtsleben), vsaj v glavnem. To se pravi: namesto »predavanja« in ponujanja učiva so hoteli ustvarjati in doživljati vrsto »situacij«, ki bi otroke izzivale k naravnemu učenju, kakršno se vrši pred vstopom v šolo. Tedaj pač otroku ne gre za to, da se nečesa nauči, in to potem ve, nego tedaj skuša otrok le razumeti, kar vzbuja njegovo zanimanje. Kar pa je razumel, to tudi zares ve.

V Jeni se večkrat prav izrazito pokaže razlika med zgolj »vedeti« in tudi »razumeti«. Nekoč so razpravljali o toplomeru in učenci so se naučili, kaj je vrelišče, kaj ledišče itd. Precej časa pozneje pa je vzkliknil neki učenec: »S e d a j sem doumel, kako je s toplomerom, kaj pomeni 0 ali toliko in toliko stopinj mraza!« V e d e l je otrok že prej te stvari, d o u m e l jih je šele v tem trenutku. Petersen rad opozarja na šolske doživljaje, ko učitelj z vso vnemo razlaga kako stvar in nato vpraša

učence, ali so ga razumeli, pa dobi odgovor: »Smo, toda... kako pa je to in to?« Včasih ostane samo pri »toda...«, včasih pove učitelju le učenčevo oko, da morda vse ve, kar je učitelj tako skrbno razložil, »toda« dejstva, pojava samega še vendar ne razume.

Kdo se ne bi v tej zvezi spomnil starega dovtipa o možu, ki bi rad zvedel, kako je mogoče, da vlak brez konja vozi! Vprašal je o tem nekega znanca in ta mu je napravil pravo predavanje o pari, parnem stroju itd. Na koncu pa je tudi moža vprašal: »Si me li razumel?« In oni se mu je odrezal: »Seveda! Vse drugo mi je popolnoma jasno, le tega še ne razumem, kako vlak brez konja vozi!« Ali nismo prečesto podobni temu razlagalcu? Trudimo se, da bi kar najpravilneje, **f o r m a l n o i n s t v a r n o**, obrazložili neko zadevo, pri tem pa pozabljamo na tretje, na **o s e b n o** stran razumevanja pri našem poslušalcu.

Saj je psihologija že odkrila, da naše razumevanje nečesa ne zavisi le od pravilnosti in podrobnosti razlage, temveč še zlasti od nekega čisto osebnega činitelja, ki prihaja do izraza zlasti v tem, kar psihologija imenuje »plodoviti trenutek«. To se pravi: Pri poslušanju predavanja, pri branju knjig, pri razbiranju znanstvenih virov, pri opazovanju sveta in življenja..., dobivamo le gradivo ter se največ pripravimo na najvažnejše: da se nam »duša nenadoma odpre« in da v trenutku zagledamo rešitev vprašanj, ki smo se z njimi ukvarjali. In to se največ dogaja šele potem, ko smo odšli od predavanja, odložili knjige ali vire, se umaknili v »samoto«, ko nas novo gradivo ne zasipa več. V vsakem hrupu muze rade molčijo, ne le v žvenketu orožja!

Prav tako je z otrokom. Tudi on dobiva v šoli veliko gradiva, ki ga sprejema in si ga zapomni, ki si ga pa osebno ne prisvoji in ne doume vedno. Pač pa tudi on doživlja svoje »plodovite trenutke« (kaj so n. pr. znani »Aha Erlebnisse«?), ko se mu nenadoma posveti ter mu postane jasno, kar se je prej naučil.

Za to pa tudi otrok potrebuje časa. V šoli pa gre uk svojo redno pot, učitelj uči in razlaga dalje, grmadi pred učenca nova dejstva, preden je doumel stara; otrok mora učitelju slediti, da ne dobi graje zaradi nepazljivosti. Za plodovite trenutke čisto preprosto ni časa. Če pa vendar pride otroku kak domislek, ki ga hoče razmisliti do konca, mu le prerad skoči na pomoč nepotrpežljivi učitelj, ki nehote zavre ali zaduši samonikli doživljaj. Mnogi metodični in potrebni pomočki, ki je učitelj kdaj pa kdaj silno ponosen nanje, so prav in tega razloga lahko kdaj celo bolj kvarni ko koristni, ker ovirajo otrokovo stvariteljsko in stvariteljsko razumevanje.

U č n o v o d s t v o

Ali to pomeni, da naj učitelj ne stori v šoli ničesar, ampak naj z otroki čaka »plodovitih trenutkov«, ki bodo vse opravili sami? Ne. Teorija »plodovitih trenutkov« nas uči, da jih največ doživi tisti, ki je nanje najbolj pripravljen. So kakor utrinki, ki prižgo običajno le pripravljene

svetilke, torej le »pametnim«, ne pa »nespametnim (devicam)«. Neko gradivo je treba imeti na razpolago, da je mogoče doživeti kako spoznanje. Svojo vrednost ima torej tudi le neko spominsko delo, kadar vsebine nismo povsem doumeli. Če kakega stavka iz tujega jezika ne moreš lepo prevesti, mnogi ljudje priporočajo, da se ga naučiš na pamet. Ko boš nanj najmanj mislil, se ti bo rešitev najbrž sama ponudila. Podobno je s tem, kar se naučimo v šoli. Tudi učenje katekizma torej ni brez smisla, četudi marsikakega stavka otrok takoj ne ume do dna.

Učiteljeva naloga je torej, da otroke pripravi na take »plodovite trenutke«, da jim prinaša potrebnega gradiva in ustvarja primerne »pedagoške situacije«, ki same stavijo otrokom vprašanja in izzivajo k rešitvi. Tako je tudi pri manjših otrokih. Njihovo življenje samo jim stavi vprašanja; marsikdaj tudi nudi odgovore, če ne, pa se zatečejo k tistim, ki jim morejo pomagati. Tak pomočnik bodi v šoli učitelj.

Za pravo pedagoško situacijo je torej nujno neko nasprotje med duhovno manj in bolj zrelim. Učitelj mora biti zrelejši ko učenec in v njegovi zrelosti je tudi najbolj utemeljena njegova avtoriteta. Ta se torej ne sme kriti le z nekimi pravicami in določbami. Gojenec mora čutiti, da voditelj (kot avtoriteta) priznava njegovo pravo bistvo in mu pritrjuje, da ga vodi tja, kamor itak mora, če hoče biti sam sebi zvest. Avtoritete se torej ne sme le bati, temveč se mora ob njej nekako oddahnuti in pomiriti — občutek, ki ga ima dete, ko se drži svoje matere.

Tak pravi učitelj seveda ni učencu le posrednik kulturnih vrednot, on mu je usoda v pravem pomenu besede. Od nje ga ne zavisi le, česa se bodo učenci naučili in kaj bodo znali, temveč tudi, ali bodo postali pravi ljudje ali ne.

Da je mogoče doseči take pristne pedagoške situacije, pa je treba živeti pravo skupno življenje — kakor živi mati s svojim otrokom. V tem pristnem sožitju je zakoreninjena vzgojna moč dobre rodbine, le iz nje ga zrastejo najmočnejše vzgojne sile tudi dobri šoli. V tem smislu mora biti šola zares življenjska, tudi v njej mora utripati pravo in pristno človeško življenje.

(Dalje.)

Milena

Duhovni otroci

(Konec.)

Junij: plameni mu žare v obličju. Plameni Sv. Duha, ki bo prišel vate kot nekoč v učence, zbrane v zbornici. Prišel bo, da ti da moči in ti vžge ustne, da bodo pripravljene na dan Telesa Rešnjega, ki bo položeno nanje:

Prišel bo in Pomlad bo tvoja.

Morda nas vabi vprav ona, da zapojemo tudi letos. Doslej je bila šola kot zastrta v jesensko meglo in otroci med črnimi klopami kot v žalost potopljeni. Sedaj po polsončnem poletju sv. Martina pa kar čutimo potrebo pesmi.

K zlomku z birokracijo, ki so jo iznašli pač le zato, ker ne zaslužimo zaupanja. In vse listine, spisi! Vsaj za trenutek pozabimo nanje.

Lep sončen žarek docela jesenskega ozračja bronasto ožarja zadnje neodpale vrhove. Šviĝa čez obzidja in hoče celo k nam v učilnico, žalostno zazidano, zaprto z bodečo, žično ograjo; nezaupnost tudi tu, kot pri papirjih in listinah.

Morda te vidimo zadnjič, ljubi sonček: prišle bodo megle in se dolgočasno vlačile po naših poljanah, ki pijejo vodo kaluž.

Tako smo zaželeli zapeti, kakor vojaki, kadar jim nihče ne ukaže, pa zapoje in zazveni pesem nenadoma med vrstami. Nismo še peli letos, toda zadrobili smo časih šolske pesmice, lani in predlanskim. In iz prav istih ust se je porodila, je zadonela naša stara pesem.

Smo li bili tedaj bolj srečni kakor danes?

Kaj je bilo tedaj tako lepega, da me pogledujete sedaj pojoč s komaj zatajenim nasmeškom?

Je li bila druga jesen, druga zima, ko smo se je naučili? O, iste črne klopi, iste listine; ista vaša učiteljica, ki je skrbela za vas, vam pomagala, izgubljač in žrtvujoč vam in za vas vsak dan malce svojega življenja. Toda ne veste, oh, ne morete vedeti, da je spev preteklosti kakor spomin in da ni bridkega spomina, ki bi ne bil lep, kadar je daleč za nami, v preteklosti, ki mu odvzema vso težo bridkosti in pušča le duševno milino zvezde, ki je zatonila.

Presenečenje, zvedavost, skoraj tudi zavist, toda lepa zavist novih učencev, onih, ki niso bili z nami, ki ne vedo in ne poznajo naše skrivnosti, naše pesmi preteklosti. Stari so se pač takoj zavedeli. Zro me z žarečimi očmi tistega, ki se je zopet znašel na poti in v onem trenutku vidijo zopet samo svojo učiteljico.

Ni spev, da bi donel zunaj, bil na razpolago drugim. Preveč je naš. Porojen je tu, na tabli, s številkami namesto not; in vsak nam je prinesel nekaj svojega: kak popravek, kako izpremembo. Značilnost tretjega razreda, ki je naslovljen name. Naš proizvod končno.

Umljivo torej, zakaj nas je tako nepričakovano, čudno ganil... Ganotje preteklosti.

Pa pravijo, da otroci nimajo zgodovine, četudi je njih preteklost le malenkostna.

Čisto preprosta pesem sv. Ceciliji je bila, preprosta kot se poje pri nas, a bila je naša.

Ta zmaĝa preteklega leta nad sedanjim je dala i meni občutek ur, ki se ne vrnejo več. Pridejo in prihajajo druge, toda one niso več. Še je drevje vse zlato in še so steze, po katerih razpršujejo coklje in trda obuvala suho listje.

Še je sonce, ki izpreminja v bron veličastvenost dreves; toda mi, ki smo na razpadu, nismo več isti. Povedala nam je to pesem, ki se je porodila v srcih mojih veteranov, zvestih tovarišev mojega romanja.

Zlata sled

Studenček sreče! Videla sem ga; delil je radost umrljivim potnikom.

Tri ravne ciprese so ga obdajale, drzno moleče naravnost proti nebu. Žuborel je studenček v polnem življenju. Ciprese so bile kakor orgle; v njih vejah so žvrgolele ptičice, deblo je bilo odeto v lila cvetje glicinij.

Sedaj je vse mirno, smrtno tiho ob studenčku: ciprese so mrke, glicinije osute, zelenje suho, tudi curek ne žubori več v modrem vzduhu. Vse je mrtvo. Voda sreče ne žubori že dolgo več. Toda ob srebrni struji rasto cvetice, nežne, tako nežne, kot bi bile narejene iz vzduha samega; brez vonja so.

»Blede rožice,« jih vprašam, »kdaj bo oživel vnovič studenček sreče?«
Zdi se mi, da čujem v tišini šumenje besede, ki ne da upanja.

Ubrana samota... Morje, gore, ki se dvigate k nebu in v nebo, gozdovi pevajoči, brezkončne planjave, govorite še moji duši z vašimi tisoč glasovi...

Samota ne plaši. Umevam glas narave, ki trepeče v vzduhu. Šepeče marsikaj, kar se ujema z mojo mislijo. Izpiranje, počasno, zemljice na skalah, šuštenje vetra v gozdnih vrhovih, šumenje vodopada med gorskimi soteskami ali popevka brega. In ta glas predslukuje mnoge vizije: ples valov z luninimi žarki odetih, epično jezdenje junakov, sladko vizijo planšarstva. Duša moja se brusi kakor bleščeč se diamant, samota prepeva; postajam ginjena, občutljiva kot tresoča se struna sladke harfe.

... In samota peva. Peva s tisoč ubranimi glasovi. Peva počasi z osipujočim se drevjem v vetru, peva s skritim virčkom... Tisoč harmoničnih glasov, ki se love, pode preko gorskega rebra, skakljajo po morski gladini, dokler ne izzvene z vzdihom v pesku, se vračajo in povračajo vedno z isto melodijo ob gozdu in jim ni konca.

Poezija in življenje

Vedno vsem na razpolago; to naš je stan.

Vse na zemlji ima v koncu tudi malce začetka. Tudi mi, ko smo se prav za prav zavedeli počitnic in vživelj vanje, že sedimo za šolsko mizo v stiku z roditelji učencev.

Nabor — vpisovanje. Šolsko poslopje je vse v neredu: popravilo, rekla bi: zdravljenje. In vpisovanje se vrši med prihajanjem in odhajanjem delavcev in donašalcev materiala. Starši in sorodniki učencev se zadovoljni ozirajo okrog. Če se popravlja in skrbi za šolo, je pač znamenje udobnosti njihovi deci. Upanja je treba.

Upa tudi ženica, ki vodi pri roki novinca, da ga bi premerila kot zdravnik in mu mogla najti zdravila. Deček je, obilne lobanje, ki se oži proti čelu. Žive oči, ki so dvomljivo uprte v mojo roko. »Bo kosilo letos? Ga boste zapisali?« Kot da bi ga privedla ne za uk, ampak le za jelo.

Tovarišica, ki je z menoj, se zgraža. »Nikar ne skrbite; tudi letos bo jedel.« Zdi se mi bolje, če bi molčala. Nikdar naj se ne zaničuje boječe uboštvo, tudi če borno zahteva pomoči. Nje pač ne gane vrvež zidarjev, zaposlenih pri popravilu. Zeli si, da bi bila opeka kruh.

Zahtevni in preradovedni so često starši. Kar vso krivdo nam nala-gajo, tudi o visoki ceni knjig. Bodri me ženica tam pri vratih. Smehlja se, kot bi hotela reči: Malo še in začnemo, ne-li? Babica šestorice učen-cev. Zato se čutiva skoraj v sorodstvu. Zet je zidar; ne služi vedno; zato poma-ga pač hči po svoji moči z dninami. Starka nadomešča mater in očeta. Spremlja tudi v šolo najmlajše, jih vpiše in opremi, kot je pač treba. Približa se, skromna toda dobrovoljna, kot bi bilo vse njeno življenjsko gorje le ena poskušnja več Gospodove dobrote. Je ne prekaša? Otroci, kri njene lastne krvi, ki jo oskrbuje, niso-li blagoslov božji, ki jo oško-duje za vse prestano?

Vidi in opaža vse, kar se pripravlja in popravlja tu v udobnost njenih šolarjev. In pripoveduje mi, ko mi nudi spričevala — lep kupček jih je —, o sreči in nezgodah svojih dragih: bolan je vedno kdo doma. Poslušam jo in se tolažim: kdo ji je dal toliko vedrega optimizma, vere, zaupanja v šolo? »Ste se odpočila. Prav veseli me, veste zaradi mojih šolarjev. Še enega vam privedem letos. Večji se vas vedno spominja. Vedno govori o vas.«

Prijetno je ž njo vpisovanje; vljudna, skrbna je. Toda druge zopet so, ki privedejo otroka kot sovražno divjad v krotitev. Dolžnostno zadošče-vanje, pokora učiteljeve »nedelavnosti« in križ družine, ki se ga je rado-vala vse mesece počitnic.

»Evo vam oslička,« brez nasmeška, ne vam in ne zavestnemu osličku. Otroci, ki ne najdejo niti trohice zaupanja doma. Raste na višino in širino v onem, sedaj dokončnem mnenju in obsodbi, ki je končno često le prikladen izgovor, s katerim obtožujejo starši sami sebe v deci. Ni pa resničen, kajti leto je novo in v enem letu se vidijo razlike. Otroci, ki so često obsojeni kar brez poziva, se časih hipoma vzbude. Tudi mene samo plaši časih grenkost ob vsakem začetku. Mislim: »Kot bi kopala jame v morje. Zgubljen je.« — Nenadoma pa, kdo ve kako, se paglavec zlekne, vzdrami! Potrebno je dostikrat kaj prav malenkostnega, same besede, zgleda. Včasih ga zgane že molk njegove bližine. Toda pred-vsem je milina: odpuščajoča milina učitelja, ki odpre v srcu brezmejno vero, kredit, bi rekli. Kar ni bilo lani, bo letos. Če ne, začnemo biti mi sami z našo deco optimisti! Končno je takole v vseh rečeh in zadevah na tem božjem svetu: časih se nam zdi zgubljeno za dobroto in nado, pa je že vzravnano nevede in stremlje kvišku k dobremu.

Toda tam je možiček, zadnji na vrstli, da se »zapiše«. Dolgohlačnež. Izredno obsežni hlačnici hlapata in otepata velike, podedovane čevlje. Sam je tu, sam je prišel. Vse ima v redu, knjige, zvezek tudi še povrhu. Obraz je resen, skoraj mrk. Obraz prezgodnjega gospodarja. Dobrodošel!

Naša narodna zavest, vzgoja in obramba

11. Kakšna naj bo torej naša narodna obramba? (Konec.)

Današnji veliki poudarek, ki se stavlja na narodno vprašanje in na narodne vrednote vsepovsod, je — o tem ne bo nihče dvomil — upravičen in utemeljen, saj je bilo in je narodno vprašanje tisto vulkanično vrelo, ki od časa do časa meče iz svojega žrela ognjeno lavo najhujših notranjih pa tudi vnanjih nasprotij in spopadov v sožitju narodov in držav, kjer ni bilo zadoščeno osnovnim naravnim zahtevam, ki jih stavlja prej ali slej vsak narod, pa naj bo še tako majhen. Če je doba romantike izpred sto let zajela te narodne vrednote na svoj romantičen, impulziven, spontan in brezčasen način, pa vstaja zanimanje zanje danes reaktivno iz nujnih življenjskih in prostornih potreb tega časa in razmer. A spoznavanje in pravilno ocenjevanje ter obramba narodnih vrednot ni opravičena le iz teh življenjskih bitnih nujnosti in sil časa, ampak zajema svoj pomen iz resnične globlje povezanosti človeka z narodom in iz resničnega in globokega pomena ter vpliva naroda na človekov duhovni obraz ter na človeško kulturo sploh. Saj se pa tudi o tem, o teh stikih in povezanostih, pa tudi o pomembnosti in nujnosti naroda in njegovih vrednot za človeka in kulturo še bržčas izza dobe romantike, a lahko rečemo nikoli, ni toliko pisalo in razpravljalo vsepovsod kot danes, ko zadobiva smisel za ta narodna vprašanja kar prvenstveno mesto in vlogo v sodobnem javnem življenju. Morda je zanimanje za narodnostna vprašanja in cena narodnih vrednot danes na sodobnem človeškem kulturnem trgu tem bolj poskočila vprav zato, ker je preteklost posvečala narodnosti in njeni vrednoti premalo pomena in važnosti. Danes pa se vsi zavedamo, da so najvišje duhovne kulturne vrednote z versko vred povezane s človekovo zraslostjo in bitno življenjsko povezanostjo z narodom in njegovim občestvom. Seveda se je o tem pisalo in razpravljalo že z različnih svetoznih vidikov in se bo še, saj je narod s svojimi vrednotami za sodobnega, večjidel le vnanje usmerjenega in čutnega človeka vendarle neposredno neotipljiv, nedojeten in zato tudi nevažen kulturni činitelj. Preprosti, neuki človek, zlasti pa gospodarski in tvarni tip sodobnega človeka je prerad gluh in slep za vsako odmaknjenost, ne išče dalekosežnih vezi, sploh ne gleda daleč in na globoko, ampak se zadovolji s svojimi neposrednimi poklicnimi opravki, živeč iz rok v usta. Odtod taka malobrižnost in nezanimanje tudi za narodnostna vprašanja, za narodno občestvo in za žrtve, ki smo jih dolžni kot udje naroda doprinesati temu narodu. To in tako zadržanje je vsekako znamenje kulturne nezrelosti in narodne neosveščenosti.

Tako pasivno in mrtvo zadržanje narodovih živih členov do naroda je podano v vsakem narodu v tem večji meri, čim manj je v kakem narodu izobrazena narodna zavednost, čim manj je v njem zasidrana narodna

vzgoja. Ne bom s tem v zvezi razmotrival, koliko je takih mrtvih členov v našem narodu, izhajam naj marveč iz splošnega našega spoznanja, da je zadnje dvajsetletje v lastni, svobodni državi pokazalo prav ob sodobnih narodnostnih potresih in katastrofah pri nas vse premalo narodne osveščenosti in da smo bili vse doslej do narodnoobrambnega vprašanja kar preveč malobrižni in hladni, kar bi dajalo prav za prav naši prosvetni prizadevnosti kakor sploh našemu javnemu skrbstvu slabše spričevalo, če ne bi pri tem močno lahko upoštevali našo kulturno mladost in narodno nedozorelost. Vprav spoznanje in odkrito priznanje teh naših nedostatkov naj bo potrebno izhodišče k poglobljenemu narodnoobrambnemu delu, kritika naj i tu vodi do izboljšanja razmer.

Če se zdaj vprašamo, kakšna naj bi bila in kakšna mora biti naša narodna obramba, bomo lahko enačili to vprašanje z možnostmi, ki jih kot narod v svobodni državi imamo. Seveda so bile te možnosti v preteklosti še večje, a nič slabega še ni, če se sedaj zavemo resnično žive potrebe po narodnoobrambnem delu pri nas. Pa še to naj naglasim, da če govorimo o narodnoobrambnem delu, puščamo ob strani ta pojem v vojaškem, sploh oblastnem oziru in mislimo le na soudeležbo širših plasti naroda ter vseh njegovih živih členov s strani zasebne pobude in prostovoljnih, osebnih žrtev. Vse to narodnoobrambno delo tudi ni nikako draženje nasprotnika, ampak je le samookrepljevanje, samoutrjevanje in lista samoobramba, ki je nalik osebni ogroženosti utemeljena v globokem in živem soživljanju z narodom, sočustvovanju in sotrpeljenju z njim, z njegovo usodo in njegovo kakršnokoli zgolj možnostno ali že dejansko ogroženostjo. Saj je naša osebna usoda toliko vezana na usodo naroda!

Naj zdaj samo na kratko in na hitro pregledamo vse načine in možnosti tako pojmovanega narodnoobrambnega dela. Predvsem moramo po vseh naših obstoječih in izredno številnih ne le zgolj narodnoobrambnih, ampak tudi splošno izobraževalnih, telesnovzgojnih, stanovskih in vse-mogočih drugačnih društvih ob nastopih, proslavah, na sejah in sestankih s predavanji in tečajji, pa tudi sicer z razpravljanjem o narodnih in narodnoobrambnih vprašanjih v naši javnosti z besedo in črko vzbujati zanimanje za ta vprašanja, buditi narodno zavest, odkrivati spoznanje narodnih vrednot in sploh poživljati in poglobljati smisel za pomen in važnost bitnih narodnoobrambnih vprašanj. Skratka, najprej je treba prepojit obstoječe naše organizacije z narodnostnim duhom in narodnoobrambno vsebino ter kar se dá narodno prevzgojiti naše ljudstvo. Naša društva in njihovi člani morajo biti prežeti z narodnostno mislijo in se zavzeti za potrebo čim krepkejše narodne straže in obrambe. Seveda pa morajo biti ta društva glede narodnostnega dela vodena in podpirana s strani narodnoobrambnih društev, za katera pri nas nismo v zadregi in ki morajo narodnoobrambno delo pri nas enotno usmeriti ter smotrno, po načrtu voditi s svojega osrednjega delovnega omizja.

Če bo slednji naš človek tako prežet in zavzet od te nujnosti narodnoobrambnega dela, če se nam bo v doglednem času po teh društvih in tudi

drugače posrečilo prevzgojiti našega človeka, da bo na narodnoobrambno vprašanje in narodne vrednote gledal s pravim očesom, če bomo na ta način širše plasti našega naroda pritegnili k delu in žrtvam za skupno dobro, za blagostanje vsega naroda in njegovo svobodo, potem smo že s tem dosegli mnogo, skorajda vse. Vsebinsko in načinovno pa se bomo temu približali le tedaj, če si bomo napravili odgovarjajoč potreben načrt in po njem vse delo usmerili. Kakor smo ugotovili prej, da je podlaga vsemu narodnoobrambnemu delu najprej narodna zavest, tako je gotovo tudi, da je osnovna narodova obramba dosežena že z njegovim narodnim zdravjem in blagostanjem, to je takrat, ko je slednji člen naroda osebno in družinsko gospodarsko krepak ter telesno in duševno zdrav. Pomislimo tukaj na socialne rane tudi v našem narodu ter na okvare alkoholizma in materializma, kar vse moramo v imenu naše osnovne narodne obrambe odpraviti in zatreti. Tudi pri nas bi bilo treba uvesti marsikatero pametno zasnovano socialno pomoč šibkejšim slojem naroda, zlasti pa v obmejnih krajih ter jih tudi na ta način ogreti za našo narodno in državno skupnost. To se je sicer tudi pri nas že v neki meri doslej vršilo, treba bo le še podvojiti in podesetoriti ter velikopotezno organizirati socialno pomoč slednjega izmed nas za šibkejše ude istega skupnega narodnega občestva. Treba bo zbirati v večji meri kot doslej tudi denarne prispevke v te narodnoobrambne namene in celó osnovati po tujem zgledu tudi kak stalen kredit za večje podpore in potrebne ustanove. Kakor mi je znano, plačujejo v neki sosednji državi tudi vsa podjetja od svojih delnic precejšnje vsote v te namene, dejstvo, ki je vredno posnemanja tudi pri nas! Tako se namreč pokaže in izkaže ožje sodelovanje in soživljanje vseh činiteljev in stanov v narodu z narodnim občestvom, njegovim skupnim stremljenjem po ohranitvi in obrambi. Narod, ki se šteje danes upravičeno za narodno osveščen in kulturno zrel ter vzgojen narod, mora imeti stalno preštete vse svoje ude in vedeti, kdaj je treba zaradi narodne skupnosti in narodovega zdravja ter obrambe priskočiti temu ali onemu na pomoč, slično kot skrbi družina za svoje člene.

Mi moramo nujno že enkrat sebe prešteti, se natančno pregledati in vedeti za vsakega našega izseljenca, pa najsi gre ta za kruhom od domače naše mize in našega narodnega občestva samo začasno ali za dalje časa, samo za nekaj mesecev ali za stalno, samo na jug ali v sosednjo državo ali v daljno Ameriko. Naša narodna in narodnoobrambna dolžnost je, da resno poskrbimo za Slovence drugod in na tujem in da z njimi ohranimo žive, stalne stike, kakor to že nekaj časa odlično delajo nekateri drugi narodi in države. Le tako, če bomo spoznali, koliko nas je, kje smo in kako živimo Slovenci doma in drugod, bomo lahko uspešno prihiteli na pomoč tam, kjer je treba, in tako ohranili zdravje našega naroda, da se nam ne bo treba bati bodočnosti.

Slednji naš človek mora vedeti, kako se godi kočevskemu Slovencu, ki je bil od tuje oholosti že v predvojni Avstriji najbolj zatiran, zvedeti mora za vsako njegovo potrebo in mu prihiteti na pomoč. Dalje mora

vedeti vsak Slovenec, kako živi njegov rojak ob mejah. Na jasnem si moramo biti, koliko in zakaj nam tujski promet in letoviščarstvo danes pri naša koristi in koliko in zakaj nam hkrati tudi lahko škoduje, kako se je treba zategadelj naproti temu pojavu zadržati. Stresti in spraviti iz ravnotežja nas mora vsaka najmanjša namera, da bi bil slovenski rod, ne samo v domovini, kjer ga itak varuje lastna država, ampak tudi kjerkoli drugje na kakršenkoli način ogrožen. Če smo res živ narod, bomo takoj zastavili proti raznim nevarnostim, ki nam utegejejo pretiti v bodoče, ves svoj odpor, kakor se zgane družina, če je v nevarnosti en sam, četudi najmlajši in najslabotnejši njen ud, kakor se zgane in trpi vse naše telo, če je prizadet, če še tako neznamen njegov del. Le tako bomo pokazali, da smo zaveden, dorasel in zrel narod, če bomo vedno dvignili svoj glas, kadar bomo čutili resno kako nevarnost za naše živo narodno telo. Tedaj nas bodo bolje cenili in nam pomagali tudi drugi. Danes so že taki časi, da si mora najprej človek sam pomagati, potem šele pričakovati podpore od svojih prijateljev. Danes ko vse tekmuje, kako bi naglasilo svoje življenjske in narodne pravice, svoj življenjski prostor, bi bilo slabo, če bi mi to z naše strani zamolčali in se vdajati pritisku od koderkoli. Čeprav vem, da mi tu vsakdo potrjuje, je vendarle treba, da postane to enotna volja vsega našega naroda, živa misel, prirodni čuti in odkrito hotenje slednjega izmed nas.

Končno je in mora biti naša narodnoobrambna misel živo in globoko zasidrana v slovanski misli, kakor je tudi prirodno z njo zvezana. Slovani smo danes še mladi narodi in zato nas nekateri prezirajo, in zaničljivo imenujejo pubertetničke tam, kjer se postavimo v bran za svoje osnovne življenjske pravice in naš naravni življenjski prostor. A nas bodri in nas bo v bodoče čedalje bolj opogumljala resnica, da je naša bodočnost in da nam te ne bodo mogli vzeti tisti, ki nam danes v svojih zadnjih starostnih naponih in živalskih naklepih strežejo po življenju. Verujemo in smo prepričani tudi, da smo prav Slovani tudi nosilci bolj človeške in bolj krščanske etike, kot pa jo v svojem kulturnem ponosu izpričujejo nosilci današnje evropske kulture. Kakor nas Slovane označujejo že najstarejši zgodovinarji kot miroljubne, gostoljubne ljudi, taki smo v bistvu ostali še do danes, nosilci resničnega miru, ki edini more ustvarjati pravo kulturo, ter zastopniki tistega altruizma, ki ga zahteva od človeka tudi krščanstvo v svoji zapovedi ljubezni do bližnjega.

Po tem idejnem načrtu se moramo vreči na narodnoobrambno delo, pa se bodo kmalu pokazali tudi uspehi. Vsak nevaren zgib na našem narodnem telesu moramo vsi kot eden začutiti in ga z zdravimi stanicami naše narodne krvi še v kali zatreti in premagati. V tem pravcu pa nam bo treba še to in ono urediti in izboljšati, predvsem pa oživiti našo narodno zavest ter spoznati svoj resnični obraz. Vse pojave v zvezi z našim narodnim zdravjem moramo imeti zabeležene in v točnem, vedno novem pregledu, kakor se vedno znova spreminjajo, in jih zbrati po skrbnem obveščevanju in vsestranskem podpiranju naše narodnoobrambne organizacije v enotnem vodstvu, ki bo delalo po smotrnem načrtu. Občutljivost

za narodne vrednote moramo kar moč dvigniti, pa najsi bo to v pogledu na naš jezik in njegovo čistočo, bodisi glede naših narodnih ostalin, izrazitosti in posebnosti, ki jih moramo čuvati in negovati kot svoj najdražji zaklad. Tu pa ne smemo prav nič več čakati, temveč moramo takoj pričeti z narodnoobrambnim delom po obstoječih naših narodnih društvih in stopiti v žive stike z osrednjimi našimi narodnoobrambnimi odbori, ki so že ves čas v pripravljenosti, da prično svoje delo kar najbolj na široko. Tako se bomo izognili na eni strani brezplodnemu rušenju obstoječega ter na drugi nemožočemu ustvarjanju nečesa novega. Vse društveno življenje pri nas je postavljeno na temelje sicer različnih svetoznih misli, vendar pa na enotno zdravo naziranje, da se mora naš slovenski narod v Jugoslaviji in ves slovenski živelj, kjerkoli biva, narodno in kulturno okrepiti iz našega središča ter tako čvrsto kljubovati vsem viharjem časa vse do boljših, srečnejših usod, ki si jih moramo iti predvsem sami iskat.

Če bomo tako vsi kot en mož stali na straži našega naroda, bomo samo pokazali svojo kulturno narodno zrelost in kulturno zrelemu ter narodno zavednemu narodu se ni treba bati bodočnosti. Tako bomo postali tudi najboljši služabniki tiste odrešilne narodne etike, ki je v svojem bistvu tudi krščanska etika in ki bo vprav po tistem trpljenju in pripravljenosti malih narodov — kot najboljših duhovnih nosilcev kulture — postala vsesplošna last sodobnega človeštva.

Prof. Ema Deisinger

Psiha slovenskega naroda

2. Gorenjci

(Nadaljevanje.)

Vodeči geografski prirodni element Gorenjske so Alpe in njihovi predeli. Svojevrsten pokrajinski obraz izkazuje Gorenjska. Ozemlje nosi na svojih gričih, brdih in holmih skromne vasice z belimi cerkvicami, ki krase tudi nižinska naselja, ravan se zožuje v polja, njive in pašnike, v vsej prelesti alpske lepote pa bleste sedmera Triglavska jezera, Bohinjsko in Blejsko jezero. Vsak kotiček Gorenjske je lepota zase, zrak je hladen, svež in čist, da ga žejno vpijajo pljuča mestnih letoviščarjev in hribolazcev. Priroda sama je dala osnovo za utemeljitev pokrajinske in etnografske posebnosti. Gorenjci v tem predelu so ostali žilavi in trdoživi skozi vse pretrese in se ohranili zavoljo svoje žive življenjske volje.

Gorenjski kmet,¹ ki mu je skozi stoletja zgodovinska usoda socialne podrejenosti natakala zvrhano mero gorja, da je bolj životaril iz veka v vek ko živel, je izreden primer življenjske volje in poğuma.

Najsi so mu zunanje okoliščine v zgodovinskem razvoju bile sovražne, vendar se je častno boril na svojem mestu, pokorno obdelujoč orno zemljo svojim fevdalnim plemiškim gospodom.²

¹ O inteligenci bom razpravljala skupno v posebnem poglavju.

² Več v zgodovinskem oziru glej: Dr. J. Gruden, Zgodovina slovenskega naroda; Jos. Mal, Zgodovina slov. naroda; Milko Kos, Zgodovina Slovencev, in druge naše zgodovinske knjige.

V trdem življenjskem boju gorenjskega kmeta najdemo veliko življenjsko silo, ki jo napaja podtalna struga religioznosti; ona je bila zanj najuspešnejše življenjsko sredstvo in vrelec njegovih duhovno-vitalnih energij, kvas za njegovo zaupanje vase in moč v trdih pogojih za obstoj. Versko območje je v ljudstvu izoblikovalo tudi optimistično življenjsko filozofijo, ki jo ljudstvo izraža s preprostim stavkom: »Bo že kako!«

Gorska in hribovita lega z ostrim alpskim podnebjem nam prikazuje, da tu ni prostora za kakega lahkega, vrtinčastejšega in lenega človeka. Diktat trdega boja za obstanek zahteva le grčavega, bistrega in delavnega človeka. Po svojem značaju so Gorenjci hrapavi, trdi in robati, a pod hrupavo skorjo se skriva dobro srce. Tudi v besedi je Gorenjec sicer oster, zbadljiv, zasmehljiv in zafrkljiv, a prav zaradi tega je njegova domača govorica slikovita in plastična. Spoštljiva zna biti njegova beseda, a tudi krepka in udarna, kadar velja kaj zasoliti mestni gospodi. Gorenjski kmet in kmetica razpolagata z nenavadno izrazno silo. Krepki so njihovi ljudski izreki, iveri in pregovori. Beseda gorenjskega kmeta in kmetice ne izraža le misli, ki jo hočeta z besedo povedati, ona daje tudi vnanjo podobo misli (besedna plastika), v kateri sta našla misel in srce svoje izrazilo. Od tod tudi rečenica, da Gorenjci nosijo na jeziku svojo dušo. Beseda Gorenjca je iztrgana tako rekoč iz njegovih čutov in ima svojo posebno barvitost, ki je tipična za ta del Slovencev alpskega ozemlja. V besedah Gorenjci niso preveč estetsko izbirčni, ampak podajajo z njimi življenje brez olepšav tako, kakršno je ter pogodijo stvar pri strženu.

Gorenjci niso sanjarsko ljudstvo, njihov odnos do življenja je realen, kajti delo je vključeno v kontekst njihovega življenja, iz njega rastejo in se socialno dvigajo. Podjetni in iznajdljivi so, z veliko odprano silo si grade nove življenjske pogoje in se prilagajajo duhu časa, globoko in bistro žive v tem gospodarskem boju za obstanek; zato se njihov pogled obrača stran od iluzij k stvarnosti, k strogi življenjski realnosti. Iz notranje težnje po neodvisnosti vznikla gospodarski napredek gorenjskih krajev. (Dalje.)

Pridobitve iz šolskega in prosvetnega dela

Vinko Brumen

Jugoslovansko profesorsko združenje je imelo svoj kongres v začetku julija v Sarajevu. V novem odboru ni nobenega hrvatskega, ne slovenskega profesorja. Hrvatje so ustanovili posebno hrvatsko profesorsko društvo. (»Slovenec«, 12. julija 1939.) A Slovenci?

Združenje učiteljev meščanskih šol je v začetku julija zborovalo v Nišu. Predsednik kongresa je med ostalim govoril »o pomenu meščanskih šol za naš gospodarski in narodni preporod. Podčrtal je glavne naloge meščanske šole, da se usposobi meščansko-šolska mladina za svetovno gospodarsko tekmo in si v tej borbi pridobi naš narod boljše mesto, ki bo odgovarjalo vsem možnostim na-

predka našega naroda in domovine«. (»Slovenec«, 13. jul. 1939.) Zapisujemo tudi to mnenje o pomenu naše meščanske šole!

Jugoslovansko učiteljsko združenje, sekcija Ljubljana, je tudi zborovalo v prvi polovici julija in je obenem proslavilo 50 letnico ustanovitve skupne učiteljske organizacije. (»Slovenec«, 12. in 13. julija 1939.)

Uredništvo »Popotnika« je na skupščini JUU, sekcija Ljubljana, odložil oblastni šolski nadzornik v p. M. S e n k o v i č, ki je uredil devet letnikov. Za novega urednika je skupščina izvolila znanega pedagoškega pisca E. V r a n c a. »Popotnik« izhaja v 4800 izvodih. (»Slovenec«, 21. julija 1939.) »Popotnik« je gmotno močno aktiven časopis in to dejstvo nalaga dolžnosti. Mogel in moral bi biti pedagoško glasilo visoke kvalitete. Za to pa je treba dobre volje — ne le pri uredniku, nego tudi pri lastništvu!

O sprejemnem izpitu za učiteljišče, ki ga morajo delati odlični ali prav dobri absolventi meščanskih šol, ki hočejo na učiteljišče, je izšel članek v »Slovenec« (12. jul. 1939). Ali se ne bi dalo vse to vključiti v obvezen program meščanskih šol, če že ni, da ne bi bilo treba teh izpitov?

Učiteljski protialkoholni tečaj je v drugi polovici julija priredila v Ljubljani Liga proti alkoholizmu. (»Slovenec«, večkrat, posebno: 18. in 22. jul. 1939.)

O izobrazbi kmečke mladine je napisal brošuro F. E r j a v e c. Dobra reč, le včasih prepravšalna. Meščanska šola je slabo odrezala. Zanimalo pa bi nas vendar, kaj avtor pričakuje za kmečko izobrazbo od meščanskih šol in kako bi želel imeti, ker je današnja »skoraj brez pomena« (5).

Iz društva

Občni zbor Slomškove družbe

V ponedeljek popoldne in v torek vse jutro so se od vseh vlakov zgrinjali učitelji Slomškarji na Brezje. Imeli so svoj letni občni zbor, ki ga običajno tako radi prirede na Brezjah. Letos so zborovali že 30ič na Brezjah. Večkrat so tudi prirejali 2—3 dnevne vzgojne in socialne tečaje; vsaka prireditev na Brezjah je namreč tako priljubljena, da se udeleženci vedno znova odločijo za ta kraj. Tako tudi Slomškarji. V ponedeljek zvečer so že v precejšnjem številu opravili sv. spoved in v torek zjutraj si jih videl že pri najzgodnejših sv. mašah pristopati k sv. obhajilu. Prihajali pa so novi od vseh vlakov in jim je prva pot držala v cerkev. Ob 9 pa jih je prišlo največ. Pevci so odšli na kor, pristopil pa je duh. svetnik Čadež, dolgoletni odbornik Slomškove družbe, ki je imel sv. mašo. S kora so donele prelepe Marijine pesmi, cele vrste učiteljev in učiteljic pa so še ob tej pozni uri pristopale k sv. obhajilu, ko so imeli za seboj nekateri že 30 km pota. Po sv. maši pa je bilo zborovanje, združeno z občnim zborom, v samostanski dvorani, ki že leto za letom nudi gostoljubje. Žal le, da je bila dvorana mnogo premajhna, da bi mogla sprejeti vse zborovalce; namestili so se po hodniku in še na dvorišču.

Načgovor predsednika Štruklja

Zborovanje je pričel družbeni predsednik gospod Š t r u k e l j, ki je uvo doma pozdravil zastopnika bana, ban. inšpektorja gospoda S. K r a n j c a, ki je istočasno zastopal tudi prosvetni oddelek banske uprave; pozdravil je zastopnike društev, kakor zastopnika Katehetskega društva prof. P a v l i n a, predsednika Krščanske šole dr. D e r m a s t i a, dočim je odbor poslal pozdravno brzojavko, zastopnika Kmečke zveze podpredsednika P u š a in tajnika F i n c a. Nadalje je pozdravil drž. poslanca D o l e n c a in T e u e r s c h u h a, vso duhovščino, ki je je bilo to pot izredno veliko, saj vsak duhovnik vsaj enkrat v letu

prihiti k Mariji Pomagaj in se istočasno udeleži tudi zborovanja katoliških vzgojiteljev, ki z njim skupaj delajo za ljudsko prosveto. Pozdravil je tudi sestre redovnice; nadalje tudi vse okrajne šolske nadzornike, vse upravitelje in vse res številne učitelje in učiteljice, zlasti mlade, katerih je bilo izredno veliko. Posebno pa je pozdravil še oba predavatelja.

Prebral je potem došle brzjavne pozdrave, tako od g. predsednika senata dr. K o r o š c a , ki je bil zadržan in ni mogel osebno priti, dalje na počitnicah se mudečega banskega šolskega nadzornika B o b i č a , nadzornika R u s j a n a in številne pismene pozdrave in opravičila članstva, med drugim zlasti lepo pismo lavantinskega škofa dr. T o m a ž i č a in Narodnega odbora KA.

Pred prehodom na dnevni red je predsednik predlagal brzjavne pozdrave in izraze vdanosti Nj. Vel. kralju Petru II., Nj. kralj. Vis. knezu namestniku Pavlu, slovenskima škofoma dr. Rožmanu in dr. Tomažiču, predsedniku senata, slovenskemu voditelju dr. Korošcu, namestniku prosvetnega ministra dr. Kreku, g. banu dr. Natlačenu, kar so zborovalci odobrili z burnim aplavzom, zlasti za našega kralja, ki letuje v bližini.

Pozdravi

Pozdrave gospoda bana, ki je bil sam zadržan, je prinesel g. banski inšpektor prof. Kranjc, ki je v daljšem govoru označil Slomškova načela v vzgoji za vekotrajna, ker temelje na božjem nauku in večnih vrednotah. K njim se vračajo v današnjih materialističnih časih vsi, ki jim je mar resnične kulture naroda. Želel je v imenu g. bana in banske uprave, da bi Slomškova družba vsestransko napredovala in bi tudi to zborovanje prineslo najlepših uspehov.

Za njim je pozdravil predsednik Krščanske šole dr. D e r m a s t i a , ki je poudarjal, da sestrski organizaciji gojita čim tesnejši stik med šolo in domom in gojita s svojim delom tiste kreposti, ki so v današnjih materialističnih časih najbolj potrebne, predvsem ljubezen do Boga in do bližnjega, iz katerih nastane krščanska pravičnost, resničen sporazum in odkritost od osebe do osebe. Obe pa zahtevata in gojita tudi vzgojo, ki vodi otroka do tega, da se zaveda, da je otrok slovenskega naroda in tistega stanu, ki so ga njegovi starši s trudom in znojem priznali za svojega. Po taki vzgoji bo otrok tudi znal spoštovati svobodo, lastno in tujo, in mora nastati med Slovenci res tako sožitje, da nas ne bo zmožel nihče. Četudi je vzgojitelj, ki se oklepajo katoliških načel, v primeri s celotnim številom učiteljstva v Sloveniji le manjše število, vendar je treba poudariti, da tu vodijo načela in bodo privedla do končne zmage. Predsedniku, temu skromnemu, a tako odličnemu vzgojitelju, pa želi predvsem trdnega zdravja, da bo vodil svojo ljubljeno Slomškovo družbo do končnih zmag.

Prof. P a v l i n je pozdravil v imenu Katehetskega društva, ki že polna desetletja skupno deluje s Slomškovo družbo.

Banski referent P u š je nato pozdravil v imenu Kmečke zveze, najštevilnejše organizacije v Sloveniji, in tudi v imenu g. načelnika kmetijskega oddelka, ki ceni katoliško učiteljstvo in njegovo delo. Ker naš kmet potrebuje pomoči, da se otrese čudne miselnosti, ki ga tako rada odvrča od rodne grude, prosi zbrano učiteljstvo, da zastavi vso svojo moč in ves svoj vpliv pri otrocih, ki jih vzgaja in oblikuje v nežni otroški dobi, da bodo ljubili svojo rodno grudo, da se je bodo oklenili z vso ljubeznijo in jo obranili vsakršnega sovražnika. Da ohranimo zemljo in njega, ki jo obdeluje, moramo storiti vse. Prepričan je, da bo učiteljstvo, ki je poleg duhovnika tisto, ki je bilo kmetu vedno v pomoč, rado storilo vse, kar le more storiti za kmeta.

Prof. B o j c je pozdravil v imenu Slov. straže in prosil za sodelovanje pri narodnoobrambnem delu. Predlagal je, naj bi se v okrilju Slomškove družbe ustanovil krožek s samo tem delokrogom.

Nadzornik G r a d je prinesel pozdrave poslanca dr. Šmajda, ki je bil službeno zadržan, da se ni mogel udeležiti zborovanja, ki mu pa želi uspešen potek.

Po vseh teh pozdravih je dr. Brumen pričel s svojim predavanjem »Kmet in šola«. V uvodu je povedal, kako je dr. Krek ustanovil kulturno organizacijo Prosvetno zvezo, ki dela v prvi vrsti za kulturni napredek kmeta, in kako prav ta organizacija trdno drži Krekovo pot ljudske izobrazbe. Sporazumno s Kmečko zvezo je prav v zadnjem času sestavila program za to delo v smislu ljudske visoke šole. K temu delu bodo povabljene vse kulturne organizacije, da bodo enotno in v zvezi med seboj v prihodnjih letih izvršile ta program. Ker bo program objavila matica prosvetnega dela, Prosvetna zveza, se ne bomo dalje mudili ob njem. Povedati moramo le to, da se je vse učiteljstvo enoglasno pridružilo in obljubilo svoje sodelovanje v novem pravcu, saj je vse doslej imela Prosvetna zveza največ in najvztrajnejših delavcev iz vrst katoliškega učiteljstva. Slomškova družba, ki je že vsa desetletja verno hodila po Slomškovih potih, bo svoje članstvo rade volje dala na razpolago za širjenje kulture po novem programu v prid stebru našega naroda — slovenskemu kmetu.

Temo »Delavec in šola« je obdelala upraviteljica Krista Hafner. Kakor je slovenski kmet prvi steber slovenskega naroda, tako je delavec drugi steber, saj vidimo, da se Slovenija leto za letom bolj in hitreje industrializira. V lepo zasnovanem predavanju je pokazala, kaj naj naša šola in naša društva delajo, da delavca narodu ohranimo. Delavec ceni izobrazbo. Je pa mnogo ovir, ki se mu stavijo na pot do izobrazbe. Že šolskemu otroku se, bodisi kmečkemu, bodisi delavskemu, stavijo ovire, da ne more tako redno obiskovati šole, kakor je to potrebno, da bi dosegel temeljito prvo izobrazbo, na kateri bi bilo pozneje možno izobrazbo razširiti in poglobiti. Slabe stanovanjske razmere, nestalnost dela in zaslužka, menjava kraja in dela, vse to so ovire, ki jih je treba odstraniti. V prvi vrsti pa je treba preprečiti, da se delavec ne odtuji svojem, domu in narodu. Za to je potrebno dvoje: da omogočimo delavstvu take življenjske pogoje, da bo lahko živel, ne le sam, ampak vsa njegova družina, in pa, da ga duševno preusmerimo, da bo rad delal. Za ugodnejše življenjske pogoje bo pač morala skrbeti javna uprava. K drugemu pa tudi mi lahko pripomoremo in zlasti učitelji v šoli. Doslej je delavec videl le svoje težko delo, le umazanost in težo dela. To je vpliv internacionale. Mi pa nočemo onega mrkega vzviljanja v nepriljubljeno delo, ampak hočemo dati našemu delavcu k delu sonca in toplote. Delavcu manjka lepšega v domu in življenju. Že v šoli naj učitelj poskrbi, da delavske otroke vzgaja tako, da čutijo in doživljajo lepoto in toploto, ki jo je Stvarnik polno mero položil v našo zemljo in naše kraje. Pokazati jim jo je treba in dokazati, da je ta lepota za vse in ni nikomur prikrajšana. Ne vedno tarnati in še bajati o trdoti dela, o težavah pri delu in trudu in znoju, ki ga delo zahteva. Raje označiti iskrico veselja, ki jo dobro opravljeno delo prižge, in paziti, da ta ne ugasne, ampak se razplamti v lepo ljubezen do dela in dolžnosti. Opozorila je na Župančičevo »Dumo« in na »Kroparsko pesem«. Predavanje pa je izzvenelo v nujno zahtevo, da moramo kakor kmeta tudi delavca ohraniti našemu narodu!

Pri živahnem razgovoru, ki se je razvil o obeh predavanjih, so sodelovali: Grad, Guna in cela vrsta drugih, se izkristalizirala ugotovitev, da če varujemo kmeta in ga prav usmerjamo v kulturo, varujemo že tudi delavca, saj se naše delavstvo zbira po večini iz kmečkih ljudi, in pa seveda tudi, da bomo po kmetu pridobili tudi delavca. Kakor gojimo kmečko, moramo gojiti tudi delavsko zavest. Prof. Bojc pa je še pristavil, da bi se tovrstno izobraževalno delo kaj lepo dalo združiti z obrambnim delom.

Najlepši sad dela v Slomškovi družbi je pač dom za naraščaj, ki se je v zadnjih dveh mesecih v Marijanišču s skupnostjo Kmečke zveze in Slomškovega doma dvignil iz tal in s prihodnjim šolskim letom prične z obratom. Razveseljivo je, da je organizacija dobila svoje lokale, kjer se razni odbori posvečajo tihemu, a tako koristnemu in lepemu delu.

Blagajniško poročilo je pokazalo veliko ekonomsko spretnost na videz tako malega denarnega obrata, ki pa se tako skrbno porablja v zgolj kulturne namene. Predsednik šolskega odseka Vider je poročal o delu tega odseka, ki prav za prav ne more pokazati svojih uspehov, ki pa so na znotraj največje važnosti. Predsednik kulturnega odseka Pečjak je potem poročal o velikanskem delu, ki ga je ta odsek izvršil v minulem poslovnem letu, ko je oskrbel izdajo učbenikov za ljudsko in meščansko šolo. Knjige se bodo uvedle že v novem šolskem letu. Predsedniki podružnic so oddali pismena poročila.

Sledilo je še poročilo o upravi Vrtca, ki ga je podala upravna Sadarjeva, ki je kakor nalašč ustvarjena za to delo. S kolikim razumevanjem, praktičnim znanjem in ljubeznijo kakor čebela dela dan za dnevno, da je uspeh uprave tako lep!

Urednik Vrtca nadzornik Ločniškar pa je v pesniških besedah podal kratek pregled o zadnjem letu in se spomnil na Vrtčevo 70 letnico, ki jo proslavi z jubilejno številko, ki je že izšla. S pesniškim zanosom je pozdravil navzočega župnika Krumpstarja, ki je stal še ob zibelki Vrtca in je še ves živahen in mlad. Zborovalci so ga burno pozdravili!

Urednik »Slovenskega učitelja« ban. šol. nadzornik v pokoju Lužar je zaradi bolezni poslal pismeno poročilo, iz katerega se vidi njegova velika skrb za list, ki mu že dolga leta posveča vse svoje moči. Njegova zasluga je, da je v težkih časih list mogel obstati. Kdo prešteje pota, ki jih je imel zanj! Kdo dneve in ure, ki jih je žrtvoval in jih še žrtvuje zanj! Nikoli se ni bal ne dela ne truda, kadar je bilo treba »Slovenskemu učitelju« dobiti novega sodelavca ali razposlati korekturo sodelavcem. Vsem iz srca je govorila ga. prof. Deisinger, ki je predlagala neumornemu uredniku Lužarju zahvalo in so jo vsi odobrili s ploskanjem. Naj mu velja za danes to skromno priznanje!

O vseh teh poročilih se je razvila daljša debata in so zborovalci prejeli potrebna pojasnila. Odbor KKK je poslal vsem podružnicam resolucije v razpravo. Ko je bilo to končano, se je predsednik ponovno zahvalil vsem številnim navzočim za udeležbo, zastopnikom za častečo prisotnost, gostom iz sorodnih organizacij za požrtvovalno sodelovanje, frančiškanski hiši za gostoljubje in je nato končal res lepo uspeli občni zbor.

V obeh gostilnah so se potem pri obedu nadaljevali pričetni razgovori. Po obedu so odšli in se odpeljali udeleženci na razne izletne točke, nekaj pa jih je ostalo na Brezjah na oddihu pred začetkom šolskega leta. »Slovenec« št. 193.

Tajniško poročilo

V pravkar minulem poslovnem letu je Slomškova družba razširila svoje delo kakor še nikoli doslej. V februarju letošnjega leta je najel centralni odbor na Aleksandrovi cesti št. 10, v dvorišni stavbi v I. nadstropju, dve sobi, ki sta postali središče Slomškove družbe. Devet in trideset let je bilo treba čakati, da se je končno vendar omogočil centrali in z njo ljubljanski podružnici, tudi okoliški, kadar zboruje v Ljubljani, dalje »Vrtcu«, »Slovenskemu Učitelju«, pa tudi našim učiteljiščnikom in vsem članom, kadar prihajajo po opravkih v Ljubljano, skupen dom, kjer se lahko sestajamo, porazgovorimo in delamo. Zato je tudi življenje pri nas vse drugačno kakor prej. Iskrena zahvala onim, ki so omogočili vse to in priznaje članstvu, ki se je obvezalo z vplačilom po en dinar na mesec vzdrževati to centralo!

Vsaki dan od 10—12 in od 4—6 so poslovne ure v teh lokalih in ob tem času je stalno po en odbornik ali še po več tam na razpolago za vse potrebne informacije, ki jih članstvo išče v mestu. Le nedelja je prosta. V sobotah popoldne pa so v popoldanskih urah tam seje centralnega odbora, kulturnega odseka, šolskega odseka, uprave in uredništva »Vrtca« in »Slovenskega Učitelja«. V prostorih je tudi pedagoška knjižnica, ki je doslej gostovala pri raznih odbor-
nikih in se prav zdaj ureja.

Deloma že v teh prostorih je imel v letošnjem poslovnem letu glavni odbor 16 odborovih sej in so bile tam tudi že širše seje glavnega odbora. O delu pri teh sejah samo kratko poročilo, ker bodo še drugi odborniki vsi poročali o svojem delu.

Na zadnjem občnem zboru dne 3. avgusta lanskega leta je občni zbor sprejel predlog za izpremembo pravil, ki jih je kr. banska uprava I. s št. 27.515 dne 20. oktobra odobrila. Najvažnejše novosti iz novopotrjenih pravil so: da imajo pravico zakonski pari-člani prejemati samo en izvod »Slovenskega Učitelja«; da mora biti vsak član tudi naročnik »Slovenskega Učitelja«; da podružnice na občnem zboru določajo višino podružnične članarine; da vodi društveno delo ožji in širši odbor. Širši odbor sestavljajo vsi predsedniki podružnic in ožji odbor; ožji odbor pa so odborniki, ki jih imenoma voli občni zbor; da ima za sedaj poleg društvenih funkcionarjev glavni odbor sedem odbornikov; da predsednika razsodišča voli občni zbor. Tako se je uredil odbor že takoj po potrditvi pravil, ker je bil že na lanskem občnem zboru predlagan tak odbor. Namenoma poročam o tem, ker nekateri člani pošiljajo nazaj »Slovenskega Učitelja« s pripombo »Ni naročeno«. Tedaj, ko se je prijavil, je bil vsak opozorjen na to, da je dolžan naročiti tudi »Slovenskega Učitelja«. Kdor vrača »Slovenskega Učitelja«, tega glavni odbor ne more več smatrati za člana in ga bo črtal. O tem naj obveste vse podružnice svoje člane, da ne bo potem zamere, ker se navadno najraje vsi izgovarjajo, češ nisem vedel. Kdor hoče biti član Slomškove družbe, mora imeti tudi njeno glasilo, ga brati in tudi plačati. O tem pa bodo govorili drugi.

Na svojih sejah je glavni odbor obravnaval vse tekoče društvene zadeve: razpravljaj o delu podružnic in zlasti večkrat pozval člane v nekaterih okrajih, kjer še ni podružnic, naj jih čim prej ustanove. Temu odzivu se je odzval le litijski okraj, ki je ustanovil svojo podružnico v tem letu. Tako ima Slomškova družba zdaj svoje podružnice v Ljubljani, Mariboru, Kamniku, Kranju s Škofjo Loko, okolico Ljubljane, v Celju s Šmarjem, Laškim in Gornjim gradom, v Novem mestu, Krškem z Brezicami, v Radovljici, Litiji, Ptujem in Belokrajini. Niso pa še ustanovljene podružnice v Kočevju, Logatcu, Prekmurju in Ljutomeru, ki pa je združen s Ptujem. Zaradi skupnega dela bi bilo zelo želeli, da se ustanove podružnice tudi še v tistih okrajih, kjer jih doslej še ni.

Slomškova družba je poslala svoje zastopnike k blagoslovitvi temeljnega kamna Jakličevega doma v Dobrépoljah, kakor tudi k otvoritvi tega doma v prav lepem številu. Centrala je prispevala k temu domu, ki nosi ime ustanovitelja Slomškove družbe, 1000 din; iz podružničnih poročil bomo slišali, koliko je prispevala celotna Slomškova družba.

Prav tako je tudi glavni odbor prihajal po zastopnikih na marsikatero zborovanje podružnic in so zastopniki sproti poročali o delu centrale.

Udeleževal se je po svojih zastopnikih vseh patriotskih in cerkvenih slovesnosti, obhodov, poklonitev in čestitk.

Večja skupina je tudi poromala 2. oktobra na Slomškov grob v Maribor, kar je na stalnem programu za vsako leto. Tudi za letošnje romanje se bo treba domeniti na današnjem občnem zboru.

Pripravil je tudi razne vloge na oblasti, kadar je bilo potrebno; tako za praznovanje Slomškovega dne, »Vrtca«, za pravilno napredovanje, za izboljšanje gmotnega položaja šolskim upraviteljem, za šolske vrtove, razne osebne zadeve.

Kulturni in šolski odsek sta pripravila tudi snov za šolski zakon in učne načrte, za kar so bile naprošene tudi podružnice, ki so nekatere sodelovale, a druge ne, kakršni so pač člani v tisti podružnici.

Glavni odbor je vzdrževal stike s sorodnimi organizacijami in se udeleževal po zastopnikih skupnih sej v skupne namene. Najpomembnejši stiki so v preteklem poslovnem letu s Kmečko zvezo, s katero pripravljamo dom za učiteljiščnike v Marijanišču, ki prične že poslovati s prihodnjim šolskim letom. Slomškova

družba, Pripraviški dom in zadruga Slomškov dom so imeli več skupnih sej, na katerih je prišlo do soglasnosti glede ustanovitve pripravniškega doma.

Slomškova družba je priredila kakor vsako leto tudi v tem letu božično zborovanje v zvezi s Katehetskim društvom in so bila na tem zborovanju tri predavanja: Dr. Demšar »Učitelj in katehet«; dr. Brumen »Obisk v angleških šolah« in ravnatelj Pečjak »Kako dvignimo ugled učiteljstva in šole«. Na velikonočnem zborovanju sta bili dve predavanji: upravitelj Fister »Slovenski učitelj« in ga. Albina Zakrajščkova »Slike iz našega življenja«; na današnjem zborovanju pa sta bili zopet dve predavanji; torej v tem poslovnem letu sedem predavanj.

V raznih ljubljanskih okoliših je priredila Slomškova družba pedagoški teden v zvezi s Krščansko šolo in so predavatelji obravnavali razno vzgojno in sodobno snov s strogo katoliškega stališča. Predavali so: Horn, Hafner, Pečjak, Lebar iz učiteljskih vrst.

Slomškova družba se je udeležila zborovanja katoliškega učiteljstva o priliki mladinskih dni v Mariboru, kjer so predavali: dr. Ozvald »Vzgojne naloge sodobne vaške in mestne šole«; dr. Brumen »Slomšek in sodobni učitelj« in Terseglav »Moderna vzgojna filozofija«. Dalje se je udeležila raznih prosvetnih večerov v okviru Prosvetne zveze in na kongresu Kristusa Kralja zborovanja katoliškega izobraženstva v velikem številu in sta bila dva člana Slomškove družbe tudi izvoljena v predsedstvo.

V letošnjem poslovnem letu se je prijaviło večje število novih članov za sprejem po podružnicah in naravnost centrali; da ne bodo člani po dvakrat sprejeti, kar se zlasti lahko zgodi pri članih, ki so že dolgo let člani, pa jih podružnica ponovno prijavi. Na podlagi prijavnice, ki so v zadnjih letih vpeljane, bi bilo želeto, da bi podružnice opozorile one, ki podpisujejo prijavnice, da označijo: star ali nov član.

Na prijavnica h je označeno kar dobro, kakšne člane Slomškove družbe sprejema; vsak se podpiše pod izjavo, da soglaš a s programom Slomškove družbe in da ga hoče uveljavljati v šoli in izven šole in istočasno izjavlja, da ni član nobene organizacije, ki bi nasprotovala programu Slomškove družbe. Možno je torej, da vstopi vanjo vs e res dobro, katoliško učiteljstvo, ki tudi živi katoliško in izpolnjuje dolžnosti pravega katoličana. Vse tako učiteljstvo moramo privabiti v naše vrste, da bodo močne in strnjene in pripravljene za delo v šoli in izven nje po katoliških načelih. V to naj nam Bog poma ga zopet v prihodnjem poslovnem letu!

Poročilo urednika

V preteklem šolskem letu je Slomškova družba marsikaj dobrega izvršila v kulturnem oziru in celo v stanovskih stvarih se je dobro znašla. Stanovsko delo si je družba poživila z novo pridobitvijo prostorov pri centrali in z novim delom pri podružnicah. Podrobna poročila so sledila. Iz člankov v jesenskem času moramo namreč zadovoljno sprejeti in uveljaviti izraze **razred**, **oddelek**, **šolsko leto**, **skupina** in **stopinja**, kakor jih je predstavil P. A. v posebnih razpravah v št. 7/8 in 11/12 v lanskem letniku »Slov. Učitelja«. — Domove slovenskih ljudskih šol bo treba z večjo pazljivostjo postavljati. Glej tudi letošnjo razpravo »Domovi slovenskih ljudskih šol« v št. 2, 3, 4. Na konkretnem primeru je celo pokazal, kako bi hodili v nekem kraju le 1 km po lepi cesti v šolo, namesto 7 km po slabi. V nekaterih krajih so ljudje pripravlj eni veliko žrtvovati za šolsko zgradbo, v drugih pa preveč mislijo, da sami vse znajo. To prinaša ljudem neprilike in mnogo nevolje zaradi popravi l in nepričakovanih stroškov. — Večkrat hitro potrebujemo kako vzpodbudno gradivo za utemeljitev nove šole. Za tak primer imamo prav lepo pridigo g. župnika Filipiča, ki je natisnjena v št. 9/10 in 11/12. Kaj je namen izobrazbe, kaka dobrota je izobrazba za človeško družbo? Kako naj seveda velja to tudi o meščanskih šolah? S takimi odstavki bo gotovo vsak graditelj pridobil občinstvo.

Po novem letu smo delili naše glasilo, da izhaja mesečno. S tem smo pozivili obratovanje in napravili nekoliko večje gibanje med člankarji za kako idejo. Članki bodo morali biti kratki. Sicer bodo prilično tudi dolgi sprejeti. Vendar se urednik priporoča, da se ga ne spravlja v mučilnico fraz. — V narodni zavesti smo zaostali. Naša ločena narodna skupina pritiska ali sili k samozavesti, narod naj kot organiziran očistimo in duhovno dvignemo. V tem smislu nam je dal prav pestre nove vidike prof. Etbin Bojc z letošnjimi razpravami o narodni zavesti, vzgoji in obrambi. S članki o koroških slovenskih kulturnih razmerah je list prenehal. Od prej je prišlo v »Slovenskega Učitelja« veliko lepega gradiva, ki je važno za znanje Koroške in kot domoljubno delo.

Velika razpletanost življenja odvrta delo za koncentracijo ali strnjeno splošno koristnih potreb. Vse se hoče na eno spraviti pa tudi otrobe vezati ali prazno slamo mlatiti. Zato je opaziti, da toliko mladine nima pravega časa, nima ne za to ne za ono pravega smisla in seveda ne kake trdnosti značaja. Nekaj prelepega je članek V. Brumna »Nova pedagogika in novi pedagogi« (»Slov. Učitelj«, št. 4). Poudarjam iz tega članka za ponovno prečitanje: »Staro se mora umakniti novemu, zato skrbi narava. Usodnejše so lahko napake iz modernitva: trgajo lahko niti zdravega razvoja, zapravljajo že pridobljene kulturne zaklade in s tem kulturno znižujejo, ne dvigajo.« »Mar mislite, da so delavnost ali samodajavnost, strnjeno, globalnost itd. zares odkritja, ki lahko rešijo vsa vprašanja, ona, ki jih še nismo, in tista, ki smo jih doslej reševali drugače?« — O pevski umetnosti je v št. 3 zelo ustrezajoča razprava »Iz metodike pevskega pouka na ljudski šoli«, sestavil Avgust Clemente V uvodu poudarja, kako je svet slabo naklonjen duhovnim vrednotam, kako je pa vendar pevska ali glasbena umetnost ključ do srčne omike. Iz glasbenega sveta je podal v št. 2 Peter Mislej zbirko »Izvestje slovenskih mladinskih skladb 1918—1938«. Pri tem prečitaniu ne moremo slabo o svojem narodu reči, da nič nimamo. — Želji onih, ki bi radi imeli kakih praktičnih spisov, je bilo tudi ustrezno z dolgo razpravo »Učna snov iz elektrike«, zbral Rafael Zazula. Električna sveti dandanes že v vsakem kotičku tudi na kmetih, zato je kaj važno, da dobi že mladina nekaj pravih pojmov o njej. — Prostor v listu bi urednik rad dopolnil s spisi, ki ustrezajo domišljiji čitateljev. V ta namen je treba vedrih in jasnih sestavkov. Prav je, da vedno prihajajo spisi, ki naj vsaj pri enem delu učiteljstva nadaljujejo delo ter kažejo konkretno in idealno oblikovanje na raznih stvareh v obližu šole. Premalo je na zborovanju časa, da bi začel kak razgovor še o drugih prav lepih člankih, a naj bodo vsaj ti prispevki v pobudo drugim ob drugi priliki.

Rojstni dan Nj. Vel. kralja Petra II.

Dne 6. septembra je naša kraljevina Jugoslavija praznovala rojstni dan svojega kralja Petra II., ki bo po dveh letih polnomočno zasedel prestol. Po vseh krajih je mladina in ljudstvo praznovalo ta dan v molitvah in presrečnih izjavah za srečno bodočnost kralja in države.

Iz resolucij, ki so bile sprejete na Kongresu Kristusa Kralja meseca julija v Ljubljani

1. Družina. Družina je korenina človeškega rodu. Da bo človeški rod zdrav, mora biti zdrava korenina. Za vsakega človeka je največje važnosti, v kakšni družini je rojen in vzgojen. Dobre družine so stebri krščanske družbe (župnije).

Da se versko prenovimo, je treba predvsem, da so družine res krščanske. Prva zahteva je zakonska zvestoba. — Druga: vršiti zakonske pravice in dolžnosti po volji božji; zloraba zakona ubija naš mali narod. — Tretja: medsebojna ljubezen in uslužnost, krotkost in potrpežljivost. — Četrta: skrbna vzgoja otrok. Verski duh in strah božji naj prešinjata družino in vodita vzgojo. Vzgajajo naj se otroci ne samo za zemljo, marveč predvsem za nebesa, kar je njih pravi in končni namen. Zlasti naj se navajajo na pogosto sveto obhajilo. — Peta: krščanske družine naj zvesto goje skupno molitev in naj se posvete sv. Družini in presv. Srcu Jezusovemu; naj to posvečenje redno ponavljajo in stalno goje. Take družine so mala sveetišča božja.

2. Šola. Vsak otrok je božja last in odkupljen s krvjo Kristusovo. Njegov končni namen je onstranski, večna sreča v Bogu. Zato se mora krščansko ljudstvo zavedati, da mora biti vsaka vzgoja, kakor doma tako v šoli, verska. Ker pa naša šola ni verska, zato je krščansko ljudstvo, ki šolo vzdržuje, upravičeno in dolžno tako dolgo zahtevati versko šolo, dokler je ne doseže. KKK pozivlja katoliško ljudstvo, naj na zakonit način zahteva sledeče:

Ljudstvo mora po starših, po svoji Cerkvi in po svojih narodnih zastopnikih imeti v šolstvu prvo in glavno besedo.

Vse naše šole morajo biti katoliške; zasebne enakopravne državnim šolam. V naših šolah:

a) mora biti verouk najvažnejši predmet;

b) vsa šolska vzgoja mora biti v duhu katoliške vere;

c) naše otroke morajo poučevati katoliški učitelji in to le učitelji, ki dajejo otrokom s svojim življenjem dober zgled; učitelje, ki niso katoliške vere, in učitelje, ki ne izpolnjujejo verskih dolžnosti in s svojim življenjem na otroke kvarno vplivajo, katoliško ljudstvo odločno odklanja.

Književne vesti

Vrtec. Leto 1939/40. Letnik 70. Št. 1. — Letos praznuje ta najstarejši mladinski list svojo 70 letnico. Kratko kroniko o razvoju ima sam v naslovu »Vrtec ob 70 letnici«. Znana pesnica M. Elizabeta, O. S. U., je pa pozdravila list z verzi »V jubilejni slavi«. List je bil naši mladini razkošen vrt, ljubitelj mladih src, učitelj ljudomil, voditelj zanesljiv. Ostani »Vrtec«, kar si bil! Tako je v pesniški besedi do prave sreče izrazila pomen tega lista. — V »Molitvi« je za 6. september prošnja, da bi naš mladi kralj nikdar krone pretežke ne nosil in mu bomo zvesto stali ob rami. — Zgodba o pastirju Pavlu, ki jo je spisal spretni pripovedovalec Julij Slapšak, pripoveduje o lepi mladi vratarici, ki je tam v sivem gradu dobila ljubkega sinka. Mati ga mora prikrievati, ni se vedelo, čigav je. Zato ga je hotela izpostaviti v gozdu, pa ni šlo, pustila pa ga je pred neko kočo, kjer so ga našli in prevzeli kot najdenčka. — Sledi kratka sličica Fr. Bevka »Grešna duša«. Mati, ki je imela veliko otrok, je prekmalu umrla. V nebesih ni bil Peter nič kaj z njo zadovoljen. Morala bi za tri grehe v vicah delati pokoro. Hodila je

preko treh prepadov, a zlati most v raj je napravila molitev njenih otrok, ki so jo pošiljali pred večnega Boga. — Preveč bi bilo navajati kaj vsebine drugih sestavkov, treba jih je pač čitati, vsi so prav lepi, tako Plestenjakov »Boštjanov Tonček«, Zofke Vivodove »Pastirček Ivan« in pesmice. S tem pa še ni ta številka končana. Otvorjeno je poglavje o domu, v naravi in po svetu. Pridemo v Vrbo na Gorenjskem, v Prešernovo hišo. Tam nam naša mladinska pisateljica Hafner Krista opisuje želje, ki jih Prešeren izraža sedaj v svoji lastni hiši, ki mu jo je priskrbela mladina. Od Kriste Hafner sta pozneje še dve povestici »Palček Peter« in »Zlate bukve«. — V kraljestvu Triglava je opisan nekdanji dostop na Triglav in narodna pripovedka »Divji mož na Pokljuki«, ki jo je zapisal Dodič Ivan. — Leopold Paljk, prijatelj malih živalic, je napovedal »Tudi pri nas bomo redili zajčke!« — Za dobro voljo je pristavil Joža Vovk »Kako so Zaplankarji luno gasili« in kako se jim je nad hribom luna smejala. — Učenci so dobili domačo nalogo: »Kako je pri nas doma«, dal v javnost Franjo Čiček. Anica Lebar pa se je

spomnila »Kaj pripoveduje naša muca«. Poleg tega gradiva in seveda slik je ta številka še z drugimi rečmi napolnjena in se vidi, da bo »Vrtec« zelo ugajal mladini. — »Vrtec« izhaja prvi dan v mesecu, devetkrat med šolskim letom in velja z dvema ali tremi mladinskimi knjigami letno 22.50 din, ali v devetih mesečnih obrokih po 2.50 din. Uprava »Vrtca« je v Ljubljani, Kopitarjeva ulica št. 2 (H. Ničman). F. B.

Kongres Kristusa Kralja. Resolucije slovenskega zborovanja. V posebni brošurici, obsegajoči 7 strani, je izšlo poleg splošnih načel in smernic deset resolucij iz tega zborovanja. Te resolucije so združene v naslove: 1. Družina, 2. Sola, 3. Društva, 4. Božja služba, 5. Nedeljsko delo, 6. Bogokletstvo, 7. Javna nenravnost, 8. Alkoholizem, 9. Sovraštvo — ljubezen, 10. Socialna pravičnost. — Kot smernica II.: KKK naglašja, da se kristjani zlasti dandanes ne smemo zadovoljiti s površnim, polovičarskim krščanstvom; da moramo biti celi kristjani — po duhu evangelija — v besedi in dejanju, da moramo torej krščanstvo v sebi poglobiti, mu z življenjem čast delati, na zunaj pa pogumno izpovedovati. Brezvernega sveta ne bomo premagali s tem, da se mu kolikor mogoče prilagodimo, ampak le s tem, če se mu na vsej črti odločno upremo.

Delavska založba v Ljubljani. Naročnikom knjige »Življenja modrost« sporočamo, da smo v začetku tekočega leta podaljšali subskripcijski rok do 31. oktobra 1939, vendar pa je število naročnikov že toliko narastlo, da bo knjiga zanesljivo izšla že meseca septembra 1939.

Slovenski Mlekarski list. Glasilo Zveze mlekarških združenj v Ljubljani, Gajeva ul. 9/l. Celoletna naročnina je 18 din. Razprava ob 40 letnici Mlekarske zadruge v Izlakah je za celo številko tako narasla, da je bilo treba vse drugo odložiti. Uredništvo tega lista se zahvaljuje vsem, ki so pomagali pri sestavi »izlaške« številke.

Opći šematizem Katoliške crkve v Jugoslaviji. Izdanje Akademije »Regina Apostolorum«. Nova Tiskarna i dr. — Sarajevo 1939. Knjigo je sestavil dr. Krunoslav Draganović, tajnik nadškofije v Sarajevu. Vsa knjiga obsega nad 600 strani in je doslej še nismo imeli v Jugoslaviji. Je to prva knjiga z obćim šematizmom katoliške crkve v Jugoslaviji. Obsega: vse katoliške institucije, vso svetno in redovniško duhovščino. To je zelo informativen in praktičen priročnik, ki je dobrodošel zlasti duhovščini, uradom pa tudi posameznikom. Nas veseli, da je del knjige, ki je posvečen slovenskima škofijama, sestavljen v slovensčini. Poleg cerkev so v knjigi omenjene tudi šole. Zelo veliko je druge statistike, n. pr., kaj se v kraju vse nahaja in pa število prebivalcev, odnosno vernikov iz leta 1937. Velikost posameznih škofij je podana v km². Knjigo krasi slike vseh stolnih cerkev v državi. Poleg tega je v knjigi cerkveni zemljevid, kar razmejujev

posameznih škofij zelo ponazori. Šolstvo, vsaj osnovno, pa ni jasno označeno. Navadno stoji poleg imena »Osnov. š.« v oklepaju še 1 — pa ne veš, ali pomeni to le en razred ali 1 šolo. Sigurno pa pomeni število šol v dotični župniji, kar sklepam iz tega, da je v nekaterih krajih tudi 2, 3 poleg imena »Osnov. š.«. Cena knjige ni navedena. S.

Trgovinstvo za trgovske akademije, abiturientske tečaje itd. Spisal dr. Jože Mihalek, prof. drž. trgovske akademije. — Knjigo je založila Jugoslovanska knjigarna in obsega 404 strani. Večan izvod stane 80 din. V knjigi so prilepljeni oziroma natisnjeni razni primeri ali vzorci iz trgovskega poslovanja. Knjiga navaja v uvodu razne človeške potrebe, dobrine, gospodarstvo, produkcijo i. dr. ter preide k narodnemu gospodarstvu. Za tem sledi poglavje o trgovini. Pojmi, trgovska podjetja, trgovski zakon, pravne oblike, delniška družba, zadruga i. dr. — O zadrugah je nekaj pouka na str. 43 in 44. Stavek na strani 44: »Rajfajz-novke podeljujejo dolgoročna posojila, ker so le taka primerna za kmete«, ni več kaj veljaven in moram nekaj zelo važnega pripomniti. Varovati se morajo majhne posojilnice predolgoročnih posojil (10, 20, 30 let), ker mora tudi na deželi biti posojilnični denar, ki ga tvorijo hranilne vloge, bolj likviden. To je pokazala huda gospodarska kriza zadnjih let in je bilo toliko »zamrznjenega« kapitala. Ljudje so imeli v posojilnici hranjen denar, posojilnica ni mogla posojil izterjati, zato so morali ponekod stradati, ker niso prišli do svojega denarja; zaradi izredne zaščite zadrž in zavodov so dobivali le prav majhna izplačila. — Knjiga se ozira na vsa moderna podjetja, avtoprevoznike, zračni prevoz, zračni tovorni list itd. Vrednostne papirje ima knjiga popolnoma analizirane. Tako ima natisnjen primer 7% Blairovega posojila, obveznice 7% investicijskega posojila in primere kuponov, pa še polno takega. Poglavje o tehniki blagovne trgovine, oblika trgovinskih pogodb, sklepna pisma imajo svoje pristavke. Denar, razvoj denarstva in plačilni načini, menice (s. 186). Ustanove, ki pospešujejo trgovino, gospodarsko poročevalska služba, od katere je odvisen uspeh mednarodne trgovine, hoče organizacijo zbornic ter ima v knjigi mnogo naredb in poslov. Tržna organizacija prehaja na razne borze. Posebno poglavje so banke, ki so hramba in uprava vrednostnih papirjev in, kar je glavno opravilo, posredovanje kredita. Najvažnejši posel bank je diskont, ker morajo tudi banke same reeskontirati menice, če potrebujejo kredit (s. 272). — Pojem, pomen in pogoji mednarodne trgovine, obći in specialni nauki o svetovni trgovini se pričenjajo na str. 311, tudi tu so definicije točne. Knjiga bo prav dobro služila šolskemu namenu, prišla bo pa tudi zaradi ogromno zbrane gradiva v korist praktičnim gospodarjem. Torej imamo pred seboj prav potrebno knjigo za šole in življenje. F. L.

Rdeči križ vabi

V zgodovini nastopajo včasih trenutki, ki narodnim organizacijam nalagajo prav posebne dolžnosti. V vrsto teh organizacij spada brez dvoma Rdeči križ, ki deluje v miru in v vojni v blaginjo trpečega ljudstva. Danes je nastopil tak čas, ko si moramo prizadevati, da je naša prva državna človekoljubna ustanova na vse pripravljena.

Kaj je Rdeči križ?

Na to vprašanje ne moremo primerneje odgovoriti, kakor z besedami nedavne spomenice holandskega Rdečega križa, iz katere navajamo te lepe misli:

»Jaz sem Rdeči križ. Ustanovila me je človeška milosrčnost. Moj namen je dobrota, ljubezen, usmiljenje. Jaz sem anđel varuh človeštva. Ne poznam nobenega razločka med plemeni, narodi, verstvi. Sejem samo seme plemenite čednosti — nesebičnosti! Moj smoter je, da napravim ljudi dobre. Moje delo ne pozna počitka. Hodim po svetlobi, ne bojim se teme in ne skrbé me ovire in težave. Odklanjam vojno. Bojevnikom lajšam rane. Prinašam jim tolažbo. Skrbim za padle v vojni. Pomagam ranjenim. Povijam jim rane in blažim jim bolečine. Pokopavam mrtve junake in varujem njihove grobove. Hodim po vseh domovih. Bivam v bolnišnicah. Nobena nevarnost me ne odvrača pred nalezljivimi boleznimi. Obiskujem bolnike. Pomagam invalidom in tolašim vse druge nesrečnike. Prijatelj sem in dobrotnik vseh narodov. Moja pomoč sega preko morja do najbolj oddaljenih krajev. Pomagam vsem narodom, ki so trpeli v vojni. Vsi narodi me spoštujejo. Pod mojo zastavo se zbirajo milijoni ljudi, pripravljene za vsako žrtev. Varuh sem človečanstva. Moje znamenje je križ, znamenje Odrešenika sveta, simbol ljubezni. Jaz sem Rdeči križ. Pristopite v moje vrste vsi, ki imate dušo in plemenito srce! Tako naj Vam Bog pomaga!«

Tako bi mogel delati tudi naš Rdeči križ, če bi se ga oklenil ves narod, da ga naredi za resnično narodno organizacijo.

Kaj pričakuje Rdeči križ danes od Tebe?

Rdeči križ danes prosi Tebe, prosi mene, prosi vse domoljubne rojake, ki jih ne veže vojaška dolžnost — posebno naše žene in dekleta — da se priglasé pri odboru Rdečega križa v svojem kraju za prostovoljno službo v primeru elementarne nesreče, epidemije, posebno pa za primer vojne. Take vrste službe bi bile: upravno-računsko delo v bolnišnicah, ambulantah, postajah za prvo pomoč in drugih napravah Rdečega križa, dalje za razna druga dela pri omenjenih ustanovah, kakor za kuhanje, pranje, snaženje in službo v skladiščih, za izdelovanje perila, za sprejemanje in oskrbo beguncev, za zbiranje darov v denarju, v pridelkih in izdelkih itd.

Pridi, vsako dobro delo je plemenito, dvakrat plemenito, če je storjeno iz ljubezni revežu, siroti, bolniku, ranjencu, beguncu.

Priglasí se pri odboru Rdečega križa v svojem kraju takoj! Vsaka pomoč nam je dobrodošla!

Ti, ki moreš Rdeči križ tudi g m o t n o podpreti, postani njegov redni član in plačuj mesečno za njegove plemenite svrhe po 2 din. Kdor more več žrtvovati, naj nakloni Rdečemu križu prostovoljne prispevke na naš račun štev. 11.862 pri Poštni hranilnici v Ljubljani. Če nisi premožen, pristopi kot podporni član z mesečnim prispevkom 50 par. Ako naj Rdeči križ izpolnjuje svoje dolžnosti, m o r a imeti na razpolago zadostna denarna sredstva! Zato ne odlašaj in stopi v naše vrste, ko Te vabijo naši poverjeniki. Razumevaj vzvišene naloge društva Rdečega križa in pomagaj jih izpolnjevati!

Današnji čas mora vzbuditi v vsem narodu zavest, da je treba vse sile žrtvovati organizaciji, ki deluje v korist vsega naroda!

V Ljubljani, junija 1939.

**Dravski banovinski odbor društva Rdečega križa
kraljevine Jugoslavije.**

JUGOSLOVANSKA TISKARNA V LJUBLJANI

NAJMODERNEJE UREJEN GRAFIČNI ZAVOD
KAMNOTISK / OFFSETTISK / BAKROTISK / KLIŠARNA
KVALITATIVNI IZDELKI V TISKARNI IN **KNJIGOVEZNICI**

JUGOSLOVANSKA KNJIGARNA V LJUBLJANI

ZALOŽBA ŠOLSKIH IN DRUGIH KNJIG
ZALOGA DOMAČEGA IN TUJEZEMSKEGA DOBREGA TISKA
PODRUŽNICA „NIČMAN“ V LJUBLJANI: BOGATA ZALOGA DEVOCIJO-
NALIJ, KNJIG, ŠOLSKIH IN PISARNIŠKIH STVARI

HHRANILNICA DRAVSKE BANOVINI

LJUBLJANA
KOČEVJE
MARIBOR
CELJE

VLOGE OBREŠTUJE PO NAJVIŠJI OBREŠTNI MERI
CENENA POSOJILA DAJE NA REDNO ODPLAČEVANJE

Z A N J E N E V L O G E J A M Č I **DRAVSKA BANOVINA**

**Tovariši! Zbirajte oglase, ker s tem podpi-
rate svoje strokovno glasilo! Upravništvo.**

Največji slovenski pupilarnovarni zavod

Mestna hranilnica ljubljanska

Stanje vlog Din 420.000.000

Lastne rezerve „ 28.650.000

Dovoljuje posojila proti vknjižbi

Z a v s e o b v e z e h r a n i l n i c e j a m č i

MESTNA OBČINA LJUBLJANSKA